

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafè's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Oppericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

HEEREN
EN
KINDER
KLEEDING

PEEK &
CLOPPENBURG

KLEEDING
NAAR
MAAT

INHOUD: Dr. Mas Boenjamin. † — Figuren uit onze Koloniale Historie. — Feuilleton. — Naar de Oost. — Persoonlijk bericht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — Uit de Eur. Pers. — Ingezonden Stukken. — Uit de Ind. Pers. — Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 30 November tot 7 December 1921.

Figuren uit onze Koloniale Historie.

BALTHAZAR DE MOUCHERON.

Naast Le Maire¹⁾ verschijnt als hevig bestrijder der V. O. I. C. ook Balthazar de Moucheron. Maar ook, als Le Maire, een bestrijder, wiens leven laat zien, welke de vijanden waren, die Spanje te bevechten had.

Evenals Le Maire, behoorde het geslacht, waarvan de Moucheron afstamde, tot de Zuidelijke Nederlanden. Eigenlijk was het van Fransche afkomst, uit Normandië. In 1530 betrad het den Zeeuwschen

Het Koloniaal Belang is ook hierom een algemeen Nederlandsch belang, wijl Nederland in de naaste toekomst geroepen is tot medewerking aan de beslechting der groote problemen die in het Oosten om oplossing wachten.

bodem in persoon van Pierre de Moucheron, de vader van Balthazar. Naast hem waren B's broeder Pierre, de diplomaat en Melchior, de stichter van de Noordsche vaart het meest bekend geworden. De vader, Pieter, vestigde zich te Middelburg als koopman en stichtte een handelshuis, dat gedurende ruim drie vierden eener eeuw aldaar, later te Antwerpen, maar ten slotte weer te Middelburg, gedurende het felste van onzen worstelstrijd tegen Spanje, een roemrijken naam behouden bleef. Ten slotte koos het huis de Moucheron Veere tot residentie.

¹⁾ Zie No. 47 van dit blad.

Dr. Mas Boenjamin. †

In het „Alg. Handelsblad“ van 5 Dec. lezen wij het droeve bericht:

Vrijdag j.l. overleed alhier Dr. Mas Boenjamin, officier van gezondheid 1e kl. bij het Ned.-Indische leger, met verlof hier te lande vertoevende. De heer Boenjamin behoorde tot de eerste niet-Europeanen, die in het Indisch leger als officier van gezondheid werden opgenomen. Hij werd den 12en Maart 1909 benoemd tot officier van gezondheid 2e klasse en 8 jaar later, ingevolge de bestaande bepalingen, bevorderd tot officier van gezondheid 1e klasse. De begrafenis zou plaats hebben op de begraafplaats „Huis te Vraag“. Hij ruste in vrede.

INDISCHE
UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHE**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

ROBES

Uitgebreide collectie in wandel- en avond-toiletten, iedere week nieuwe modellen, laatste nouveautés van Parijs

GABARDINE JAPON vanaf f 49.-

DEN HAAG

8 Spuistraat 8

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 ^{hoek} Heeregracht - Amsterdam

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Huis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Hammond School en COPIERINRICHTING
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich beleeft aan als oudste inrichting op dit gebied voor de levering van correct schrijf- en copieerwerk.
Strengste discretie verzekerd.

Huwelijks-Uitzetten
Uitrustingen voor Indië
Luiermanden

Door onze veeljarige practijk kunnen wij U het beste leveren, in de meest kostbare, maar ook in de eenvoudigste uitvoering. Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:

Lingeries - Bedlinnens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen

Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op iedere aanvraag franco.

Specialiteit: Tafel-, Bed- en Huishoudlinnens voor Hotels, Restaurants, enz.
Monsters op aanvraag

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

Utrechtsche Bouwassociatie

Belast zich met alle voor- komende Bouwwerken onder Architectuur

Joh. Kamphuisstraat 48, Utrecht
Bedrijfsleider: W. v. DOORN

Terwijl Gij rust, werken Uw advertenties voor U

Balthazar de Moucheron verhiel in Nederland zijn huis tot een van die machtige huizen, die aan den besten Antwerpschen tijd van Karel V herinnerden. Dat huis dreef wereldhandel.

In Balthazar's helder en diependenkend hoofd rijpte doorgaans het eerst de gedachte aan de stoutmoedigste tochten. Hij liet zich door geen ongunstige uitslag afschrikken. Maar hij ging steeds voort nieuwe „tochten“ te beramen en uit te voeren. Uit zijn eenvoudig kantoor te Veere wilde hij den wereldhandel dwingen en de Spaansche macht in Indië fnuiken. (Bakhuizen van den Brink). Uit welk hout hij gesneden was, blijkt wel uit hetgeen hij zeide in de vergadering der Staten van Zeeland, toen (5 Maart 1595) hij sprak over een tocht naar China om de Noord:

Noyt een heroïcq gemoet en laet te vorderen heroïcquelyke saken uyt vreesse van swaricheyt.

Het ligt in den aard der zaak, dat het voor ons doel van het meeste belang is te weten, welke beteekenis het huis de Moucheron had, ten tijde, dat de kortzichtige Spaansche regeering haar Castiljaansche trots zwaarder liet wegen dan haar verstand en het besluit nam de Spaansche en Portugeesche havens te sluiten voor den machtigen en voor haar onontbeerlijken Nederlandschen handel. De Spaansche tyrannie verdreef omstreeks 1580 ook het handelshuis de Moucheron uit Antwerpen. Het zwaartepunt van haar beteekenis werd naar Zeeland verplaatst. Het was omstreeks dien tijd, dat de Moucheron, in vereeniging met den bekenden zeevaarder Brunel, een taak opnam, die door de „Fellowship of English Merchants for the Discovery of New Trades“ was neergelegd. Die taak was het vinden van een doortocht, benoorden Azië, naar Oost-Indië, maar tevens om den Engelschen invloed in Rusland te beperken.

Aan Balthazar de Moucheron was het voorbehouden de eigenlijke grondvester van den Nederlandschen handel op het Moscovische Rijk te worden, aan zijn broeder Melchior was het gegeven paal en perk te stellen aan de almacht der Engelsche Compagnie in de Witte Zee (Mr. J. H. de Stoppelaar).

Inmiddels dreef Philips II ook Balthazar de Moucheron uit Antwerpen. De handel op Spanje werd

Feuilleton.

Indië

in den spiegel van den Oceaan.

Beeld van Rust, Lijn en Kleur
door P. J. ZÜRCHER Jr.

XIII.

„De Zee, de Zee klotst voort in eindelooze deining,
De Zee, waarin mijn ziel zichzelf weerspiegeld ziet;
De Zee is als mijn ziel, in wezen en verschijning,
Zij is een levend schoon en kent zich zelve niet.“
W. Kloos, Verzen.

En onder haar fellen schijn, in oog-verblindende schittering, deint de Zee, van horizon tot horizon. Zij is Majesteit in alles: in kleur, in pracht, in rust en wij erkennen haar in haar machtige grootheid. Vaak is zij lief en teeder en in die oogenblikken zijn wij, zelve ontsproten aan een moment van de innigste teederheid, bereid te luisteren naar haar stem, die lokkend is en tot ons spreekt van dingen, die mooi zijn, doch vol geheim. Eigenlijk verstaan wij haar nooit; wij pogen haar te begrijpen en te volgen in haar ondoorgrondelijk relaas, dat zij, fluis- terend, opzendt uit hare deining, die in eeuwigdu- renden regelmaat zich voortplant langs hare zon- gewijde oppervlakte, en in eindelooze eentonigheid, achter telkens nieuwe horizonten, voor het oog op- rijst.

KON. ERK. PITMANSCHOOL
Staatsblad 37.

DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM

Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie, Boekhouden, Staatsinrichting.

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.

Directeur-Gen. T. v. D. VEEN.

belet en ontzettende schade aan dien handel toegebracht. Eerst namen toen de Staten van Zeeland een besluit om in convooi met bedekking van oorlogsschepen te laten varen. Toen dit in de practijk onhoudbaar bleek door de drukke vaart, richtte Balthazar de Moucheron met 24 kooplieden het College der Consuls op (1589). Dat college had tot taak de betekenissen van Nederlandsche kooplieden in den vreemde te behartigen. Balthazar's broeder, Pieter, werd Agent der consuls te Londen en hernieuwde daar zijn betrekkingen met den beroemden Engelsen zee-reiziger Walter Raleigh.

Inmiddels werd Balthazar „de hoofdaanlegger van de tochten naar de Noordpool.“

Maar ook daarbij kunnen wij ons niet lang op- houden.

Niet alleen naar het Noorden, ook naar het Zuiden bleek de expansieve kracht van het huis de Moucheron. Daar toe was het wel eenigszins genoodzaakt, omdat de mislukking van de Noordpooltochten de beteekenis van de Moucheron's vooruit- geschoven post in Rusland daardoor verminderd werd.

Voor den ondernemenden koopman waren de grootste voordeelen te behalen op de kust van Guinea. Overal had Balthazar de Moucheron daar zijne kantoren. Daar waren peper, ivoor, goud en ook slaven te halen. Het is echter — zegt men — niet bewezen, dat de Moucheron slavenhandel dreef. Als hij slaven kocht, was het om zijn gedunde neman- ning aan te vullen, maar dan wilde hij altijd, dat zij menschelijk behandeld werden. In dien tijd kwam hij op het denkbeeld, dat het noodzakelijk was om op de helft van de lange reis naar Oost-Indië, waar- aan ook hij met twee schepen deelnam, een halte- station en ververschingsplaats te hebben.

De V. O. I. C. nam eerst veel later dat denkbeeld over, toen het aan de Kaap de Goede Hoop een kolonie stichtte en het aanzijn gaf aan de Kaapkolonie. Aan de Moucheron zelf kwam het Prinseneiland, vijftig mijl vóór de kust van Guinea, het meest ver- kieselijk voor. Dat Prinseneiland (Island del Principe) was in handen van de Portugeezen. Het werd door de Moucheron met Staatshulp veroverd en in naam van Prins Maurits bestuurd. Later ging het weer verloren. Maar bij dit voorbeeld, dat de Moucheron krijg voerde, bleef het niet.

Is zij, zoo aanschouwd, de openbaring van het onvergankelijk Schoone, of is zij het symbool van de niet verstoorebare Rust, die noodt tot vertrouwen? Of in hare geheimzinnigheid, die schuil gaat in peil- looze diepten en weg te nevelen schijnt in ijle ver- ten, een onmiskenbaar bewijs voor trouweloosheid, waarvan zij wellicht vertelde, toen wij meenden te verstaan, dat zij ons verhaalde van haar nooit vol- brachten tocht en van hare groote ijdelheid? Zij, die zich toot met briljanten en speelt met den pur- peren facetten gloed al harer pronkjuweelen?

Wij, zelve ijdel speelgoed van de Natuur, immer nijgend tot het teedere en zoekend het Schoone, ge- looven zoo gaarne uitsluitend aan dezelfde hooge eigenschappen bij haar, die zoo onweerstaanbaar ons fascineert. Wij kennen de misdaad slechts als exceptie en houden eerst rekening met haar, wan- neer zij er is. Doch in deze evenachtslanden, waar alles in evenwicht is, gelooven wij in het geheel niet meer in haar en leenen gewillig het oor om op te vangen de tot melodieuze klank geworden, stree- lende vibreering van het water, dat, in niet meer te omvaden mate, spreekt van bekoring en lief- talligheid. En wij laten den blik droomen langs de oppervlakte, terwijl de zon in een niet te becij- feren aantal facetten van diamant, van het zuiverste gehalte, hare stralenbundels breekt en haar toever- kleurenspeel vertoont van goud- en purperblakering, dat, voortgedragen in rhythmischen cadens en in zoete bedwelming, op ons komt aangesneld. Wij turen er langs naar de verte met haar diepe pers- pectief van blauw en goud en dichten, al doende, bij deze fecërie van telkens wisselende kleuren en klankenweelde, een romance, die ons wegvoert uit

PERRY & CO.
AMSTERDAM - ARNHEM - 's-GRAVENHAGE
UTRECHT - GRONINGEN

129
HUTKOFFERS

Maatschappij van Brandverzekering v. h. Koninkrijk der Nederlanden
Opgericht 1838
te 's-HERTOGENBOSCH
 DIRECTEUR: JHR. P. J. S. M. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — ADJUNCT-DIRECTEUR: JHR. P. J. O. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — COMMISSARISSEN: MR. H. J. VAN LEEUWEN, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. F. X. VERHEIJEN, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. H. F. J. M. VAN ZINNICQ BERGMANN, Industrieel te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Directeur der Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering te Amsterdam. H. F. W. M. VAN BAER, Apotheker te 's-Hertogenbosch. CONSTANT M. J. H. TILMAN te 's-Hertogenbosch. 33
MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000.—. — GERESERVEERDE BATEN OP ULTIMO DEC. 1920 f 786.057.93.
DE MAATSCHAPPIJ VERZEKERT ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN, OP VASTE PREMIËN TEGEN BRAND- EN INBRAAK.

In 1599 gingen „de Heeren Staten ende Syne Excellentie ter eenre ende Pieter van der Hagen ende syne compaignie, mitsgaders Balthasar de Moucheron ter andere syden” eene overeenkomst aan voor een onderneming aan de kust van Guinea. Het eiland St. Thomas werd veroverd, maar moest wegens uitgebroken ziekten worden verlaten.

Het beste bewijs voor wat de Moucheron eigenlijk als koopman was, wordt geleverd door hetgeen er geschiedde bij zijne toetreding tot de V. O. I. C. Omstreeks 1598 hadden de zaken van de Moucheron een zoodanige uitbreiding verkregen, dat hij, bij de verplaatsing van zijn huis naar Veere, zich bij contract met de regering dier stad kon verbinden om jaarlijks de 18 à 20 schepen, met welke hij op Oost- en West-Indië, op Senegal, Capo Verde, Guinea, enz., enz., voer, daar te doen reeden, lossen en laden. Overal bezat hij, de Moucheron, factorijen.

Omstreeks dien tijd had 's lands regering er bij hen, die op de Oost voeren, er op aangedrongen, dat zij zich beter met elkander zouden verstaan. Men weet, dat juist het tegendeel gebeurde en dat toen bij Oldenbarnevelt het denkbeeld aan een monopolie oprees. De Moucheron was het met den Landsadvocaat eens. Zelf vroeg hij in 1600 aan de Staten-Generaal een octrooi om vijftig jaren alleen te mogen varen „op sekere nyeeuwe havenen in vreemde landen gelegen, aldaer noch niemant van deze landen en heeft geweest”. Dit octrooi werd niet verleend, ofschoon de Moucheron niemands rechten daardoor verkort zou hebben of reeds concurrerende maatschappijen benadeeld. Zonder twijfel bedoelde echter de Moucheron daarmede plaatsen in Oost-Indië gelegen en de latere strijd van de Moucheron met de V. O. I. C. vond hier voornamelijk zijn oorsprong.

„De O.-I. Compagnie, schrijft Bakhuizen van den Brink, had, eer zij haar monopolie gevestigd kon achten, met machtige vijanden te doen. Van Balthazar de Moucheron mag wel die hardnekkige tegenstand zijn oorsprong hebben gehad, welke de Zeeuwsche maatschappijen, inzonderheid Veere, aan de vereeniging boden.”

Evenwel — de Staten van Zeeland verleenden hem assistentie in geschut, enz. ten behoeve van

eenige schepen, „gedestineerd naar Oost-Indië”. Het was een onderneming, waarbij Prins Maurits, die zich ook vroeger met hem geassocieerd had, het meest geïnteresseerd was, hoewel hij achter de schermen bleef.

Louis Swilbergen, de Moucheron's admiraal, zeilde in April 1600 uit Veere en keerde in Augustus terug met een veroverde kraak Nuestra Donna del Rosario met Spaansche gevangenen en goederen. Er is daar veel over te doen geweest, vooral over het eigendunkelijk optreden van de Moucheron bij het verkoopen van goederen en het in vrijheid stellen van gevangenen. De zaak werd niet vervolgd, toen bleek dat Prins Maurits er belangen bij had.

Wij vermelden dit alleen nog om te doen zien, wat de Moucheron als *strijdvoerend* koopman betekende.

II.

Deze man trad in 1602 toe tot de V. O. I. C., maar niet zonder strijd en niet zonder voorbehoud. Hij was niet tegen het doel der V. O. I. C., maar wel tegenover de middelen. Hij zou voortaan gedwongen worden zijn vaarten te bepalen tot de oude wateren, waar hij in dien tijd juist eigenlijk niets dan nederlagen en verliezen geleden had.

In elk geval was hij echter een man, waarmede rekening gehouden moest worden, zoo wegens zijn positie als een van de grootste reeders van Nederland, maar ook, en niet het minst, wegens zijn groote verdiensten voor de vaart op Oost-Indië. Tevens meende men dan zijn oppositie en die van Zeeland daardoor te kunnen tot zwijgen brengen. En er is heel wat voorgevallen en noodig geweest om ten slotte de Moucheron er in te doen toestemmen Bewindhebber te worden. Het voornaamste daarvan kunnen wij alleen aanstippen.

„Niet dan noode” — zoo schrijft Mr. de Stoppelaar in zijn aan de Moucheron gewijd boek — „liet hij zich opnemen in eene vereeniging, door welke hem de slangenstaf des handels uit de vuist werd gewrongen, om in talrijke, doch zwakkere handen over te gaan.”

Maar die toetreding was niet gegaan zonder een concessie, die eigenlijk al dadelijk het monopolie der V. O. I. C. verbrak.

Men moest na eenige minder ingrijpende tegevoetkomingen er ook in toestemmen, dat de Mou-

voor eenige uren zijn, zal worden onderbroken. Ook deze schepping, dit oeuvre, aan welke hij alles ten koste legde, zal voortgang vinden in den nacht. Zelfs het duisterste donker, dat over alle werelden onherroepelijk, iedere vier en twintig uren, eenmaal gaat, is niet in staat de opgebouwde schoonheid te verduisteren, al is onze waarneming ook niet bij machte haar, in die uren, te omvangen.

Doch als de maan aan den hemeltrans klimt en haar zilveren troon bestegen heeft, is dit op eenmaal veranderd. De zwarte nacht, die zwaar op land en water drukte, wijkt voor het zilveren licht, dat door de ruimte breekt; de bleke dag heeft haar taak aanvaard. Wat goud was, is zilver geworden, voor duisternis kwam licht. Horizonnen zijn van ligging veranderd; afstand is niet meer te bepalen, valt zelfs bij benadering niet vast te stellen. nu het misleidende licht van dezen maannacht als afstands-meter dienst doet. Het is alles bedrog, wat men aanschouwt en het mysterie, dat zij met zich voert en waandenkeelden wakker roept in den eenzame, die bij nachte zich door haar doet leiden, staat op gelijke lijn met het onwezenlijke van den droom, die in vervoering brengt, doch elken houvast mist.

(Wordt vervolgd.)

ERRATUM.

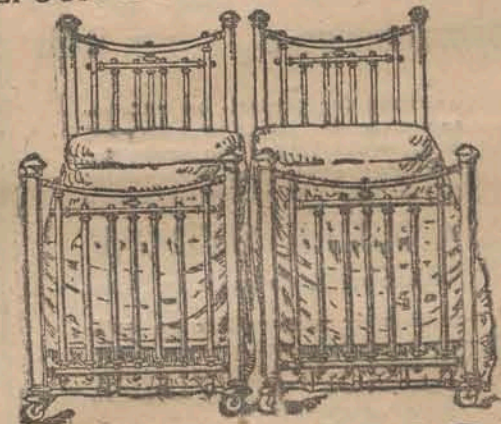
In No. 48 van 1-12-1921 staat op pag. 3, kolom 1, regel 5, dat Dr. Ario Hoessein Djajadiningrat gehuwd zou zijn met een dochter van den Soesoehoenan van Solo.

Dit is een vergissing, daar de echtgenote van Dr. Hoessein Djajadiningrat is Raden Adjeng Partini, dochter van Pangeran Adipati Ario Praboe Prangwadana VII, hoofd van het Mangkoe Nagoro'sche Huis. Red.-Comm.

Firma AUG. SAVELKOUL
 Heerenkleeding naar Maat 20
Indische Uitrustingen
 BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
 AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.
Vraagt geïllustreerden Catalogus

Dans- Instituut
B. STERNFELD
Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève
 Koningin Emmakade 133 Tel. M. 3348
 'S-GRAVENHAGE
 Onderwijs in
Modern Dansen
alsmede in
Klassiek,
Plastiek
en Rhythmische
Gymnastiek.

W. J. M. SIMONIS
 voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
 GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.
 TELEFOON H. 2120 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂ en van 2—7 uur

Advertoreen doet verkoopen.

BATIK VERVEN
 Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.
 OPGERICHT 1887.
FIRMA TENZER,
 Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.
KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.
 Voorwerpen om te Slijden, Branden, Beschilderen, enz.

NAAML. VENNOOTSCH.
Bredasche Luxebroodfabriek
BREDA.

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuifabriek

WALDORPSTRAAT 16-22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 0/0 gewaarborgd.

HESSELS & MAK

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel

Nuis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat 15

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE

N. DE PARMENTIER

BEZUIDENHOUT II DEN HAAG

Aanvang der privaat- en clublessen medio October. Desgewenscht worden ook lessen ten huize der families gegeven. Aan onze academie is voor dit seizoen verbonden

ANGÈLE SYDOW

Leerares v. h. Conservatorium R'dam

onder wier persoonlijke en artistieke leiding Privaat- en Clublessen in Rhythmische Gymnastiek Klassieke en Karakter Dansen worden gegeven.

Spreekuren dagelijks BEZUIDENHOUT II van 11-1, van 2-4 en van 6 1/2-7 1/2 uur. Prospectus op aanvraag.

Perfect Boston, Fox-trot en One-step of Tango voor f 30.-

in zes privé-lessen, bij **Bé W. Meulman** (v. d. Haagen's Dans-Instituut)

Willemsstraat 20-22 - 's-Gravenhage - Tel. N. 3068

Modernste stijl en variaties door hem uit Londen en Parijs medegebracht. Vraagt inlichtingen bij het geboede Haagsche publiek.

cheron „zijn particuliere handelingen op de cost van Cafala ende Melinda tot de Roode Zee toe" behield. Hij verkreeg, dat hij dien handel voor zich behouden en voortzetten mocht, „sonder aen eenige andere compagnie daertoe verbonden te zijn."

Mr. de Stoppelaar, wiens hoogst interessant boek over de Moucheron *) wij tot hertoe in hoofdzaak volgden, laat ons omtrent den strijd, dien de V. O. I. C. en de Moucheron voerden, in het duister. Dat boek eindigt bij de Moucheron's toetreding.

Andere bronnen leveren ons het volgende: Zooals wij zeiden — de groote en machtige koopman en reeder, die echter reeds eenigszins in verval was — was met tegenzin tot de monopolisten van de V. O. I. C. toegetreden (1602). Het volgend jaar ziet hem uit Veere vluchten voor de schuldeischers, naar Frankrijk. Met het bewindhebberschap der V. O. I. C. was het natuurlijk gedaan. De Moucheron, „zooals elke scheppende geest: heerschzuchtig, tyranniek, zich zelve genoegzaam" (Bakhuizen van den Brink) zocht van nu af in den vreemde voor zijn ondernemingen dien steun, welken het land zijner inwoning hem weigerde.

Evenals Le Maire, vestigde de Moucheron zijn hoop op Hendrik IV van Frankrijk, die bij elk voordeel der stoute ondernemingen der Nederlanders uitriep: „Ventre Saint Gris! Ook voor mijn goed volk is op dien weg een voordeel te behalen."

Te verwonderen is het dus niet, dat ook de Moucheron aanklopte bij dien Roomschen Vorst, die alleen en hooger dan zijn tijd stond. Het gelukte de Moucheron dan ook den Koning over te halen tot een plan, dat de stoutste vooruitzichten scheen te openen. Vooral voor ondernemingen in West-Indië. De Moucheron had zelf 150.000 gulden in de onderneming gestort en was bereid de reis mede te maken, om met 15 à 16 schepen Spanje en Portugal bij de bronnen van hun rijkdom zelf te bestoken. Alleen de Moucheron moest zijn eigen wil en inzicht volgen, „zonder belemmering van maatschappijen en Staatsministers. Sully verijdelde dat plan, „omdat Frankrijk tot zijn groot leedwezen noch de volharding, noch de bedachtzaamheid bezat, welke voor die dingen vereischt werden. Hij betwistte met goed gevolg de voorrechten, welke de Moucheron reeds van den Koning bedongen had.

Zoo genomen, is dat eenvoudig verteld. Maar de gevluichte bankroetier de Moucheron werd toch zóo gevaarlijk geacht, dat de Staatse Regeering het noodig vond de gedachten van Henri IV op een ander punt te richten.

François Aerssens, de Hollandsche gezant te Parijs en François Francken, Raadsheer in den Hoo-gen Raad, boden den Koning van Frankrijk aan samen een West-Indische Compagnie op te richten. Maar er rezen bezwaren van zoodanigen aard, dat er van het plan niets kon komen.

In elk geval bewijst dit toch wel, dat de Moucheron een man was van groote betekenis. Trouwens Oldenbarnevelt kende hem wel. Hij wist wie het was, aanwien de ridderlijke Fransche vorst een oogenblik zijn geheele vertrouwen schonk. Dat was de laatste troef en de eenige van betekenis door de Moucheron uitgespeeld. Maar zij getuigde van zijn betekenis. Zijn naam verdwijnt sedert uit de geschiedenis des Vaderlands.

„Door zijn landgenooten verguisd, arm en moe, doolde hij rond in den vreemde: „sic vos, non vobis was zijn loon en zijn troost" (De Stoppelaar).

Wij meenen hiermede te kunnen eindigen. Ook deze individualist was te onafhankelijk voor wat de tijden eischten.

Maar wij aarzelen niet te zeggen, dat onze groote Republiek minder groot en minder machtig zou zijn geworden, indien het den moed, de bekwaam-

*) Balthazar de Moucheron. Een bladzijde uit de Nederlandsche Handelsgeschiedenis tijdens den tachtigjarigen oorlog, door Mr. J. H. de Stoppelaar. 's-Gravenhage, 1901.

Uitsluitend eerste klasse
MUZIEKINSTRUMENTEN
SNAREN, enz.

Inruilen en Repareeren
LANSBERG's Muziekhandel
Schoolstraat 23 - DEN HAAG - Tel. H. 7324

heid en de doortastendheid ook van Balthazar de Moucheron had moeten missen.

H. A. RITTER.

Naar de Oost.

Onder dit opschrift schrijft Rachmat in „Het Vaderland" van 6 dezer:

De weinige lust, die thans bij de Hollandsche jongelingschap bestaat om naar Indië te trekken, om zich daar een aangename en eervolle positie in de maatschappij te verwerven, hebben wij reeds meermalen besproken en de meest voor de hand liggende oorzaken hebben wij ervan aangegeven. Eenige kortelings, bijna gelijktijdig verschenen artikelen, bijv. dat van Oudgast in de Nieuwe Courant, van dr. van Genderen Stort in het Koloniaal Weekblad van Oost en West en het artikel „Onkunde of Misleiding" in het weekblad Sociaal Leven, dat weer de aanleiding is geweest van het verschijnen van een kleine brochure, uitgegeven door het Verbond van Vereenigingen van Landsdienaren als tegenschrijft (wie den bal kaatst enz.) tegen het boekje door het Ministerie van Koloniën uitgegeven: „Een en ander over de kosten van het leven in Nederl.-Indië in 't jaar 1920", deze verschillende uitingen typeeren zoo treffend juist de factoren, die wij hebben aangegeven als van den grootsten invloed te zijn op de animo om naar Indië te gaan, dat wij nog even op die voor Indië zóo belangrijke kwestie willen terugkomen.

In de eerste plaats die van Oudgast. We hebben er reeds meer op gewezen, dat er veel menschen bestaan, die een blauwen Maandag in Indië zijn geweest en niet meer gezien hebben dan hun naaste omgeving. Weer in Holland gekomen, hebben ze echter den mond vol van Indië en den Inlander.

Volgens hen is Indië in den laatsten tijd voor den Europeaan gevaarlijk geworden en wel door de gewijzigde mentaliteit van den Inlander. Jammer dat mentaliteit behoort tot die dingen, die men niet kan filmen! Was dit wel 't geval en getrooste Oudgast zich de moeite zóo'n film te gaan zien, wij zijn er van overtuigd, dat hij zou uitroepen: „Is dat de Inlander van thans; maar dat is de Inlander zooals ik hem vroeger gezien heb!" De vorige G.-G. heeft den Inlander geholpen een reuzesprong te maken en daar is hij een tijdje van in labiel evenwicht gekomen, doch na dien is hij weer flink op de been gezet om met zekeren tred vooruit te gaan aan de hand van den geleider, die hem met vaste hand vooruit wil en zal brengen, en dien hij, zooals uit zooveel blijkt, met vertrouwen volgt. Een ander geval zou het geweest zijn, als men hem aan zijn lot had overgelaten, een lot dat hij zelf niet wenscht, omdat hij ook niet weet, dat hij daar nog niet sterk nog niet rijp genoeg voor is, evenmin als men een baby, die nog niet gaai ter been is, kan loslaten in de Broadway te New-York. Er zijn gelukkig en ook onder de Inlanders zelf genoeg verstandigen, die dat inzien. Zij beweren, den Inlander te kennen, wijden meestal alle aandacht aan een paar schreeuwers, die met gele schoenen en een „Sjantoen-pak" aan en een modernen hoed op het leege (laten we zeggen verwarde) hoofd een hoogen toon aanslaan.

Het groote gevaar zit 'm hierin, dat onder hen, die van Indië weinig of niets afweten, de verhalen over den zoo geheel veranderden Inlander maar al te vaak opgang maken. Twijfelende en minder stoere, minder voortvarende Hollandsche jongens zullen zich daardoor laten afschrikken. Zij echter, die evenals onze kranige voorouders fut in het lijf hebben, dringen zulke sprookjesvertellers op zij en zeggen: ik ga toch.

Er is echter een groote maar. De tijden zijn veranderd en daarmede de eischen, die men stelt aan zijn toekomst. Neemt men in aanmerking, dat idealisme plaats heeft gemaakt voor bijna zuiver materialisme, dan kan 't niet anders of de jongelui of althans de ouders, zullen zich eerst op de hoogte stellen van de positie en de bestaansmiddelen, die

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELLEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELLEN.

Adverteeren doet verkoopen.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL 4782

DEN HAAG.

hun of hun kinderen in Indië wachten. En de inlichtingen, die men daaromtrent inwint, zullen van groot gewicht zijn voor het besluit om al of niet te gaan. De aangewezen weg is dan (speciaal voor hen, die in gouvernementdienst willen komen) dat men zich wendt tot den inlichtingsdienst van het Ministerie van Koloniën. En nu is 't zeer te betreuren, dat men vooral de financiële zijde van het leven in Indië te mooi heeft willen voorstellen om maar zooveel mogelijk menschen te trekken. Van vele zijden heeft men al tegen de brochures en geschriften, die verspreid zijn, geopponeerd; ook uit Indië zelf.

De Vereeniging van B. B.-ambtenaren heeft reeds de Vereeniging „Oost en West” gewezen op de thans onjuiste gegevens in het onder haar naam verspreide propagandaboekje: de Bestuursambtenaren in Ned.-Indië. Wij hebben naar aanleiding van het boekje, uitgegeven door het Ministerie van Koloniën: „Een en ander over de kosten van het leven in Ned.-Indië in 1920” er reeds op gewezen, hoe deze kosten in werkelijkheid geenszins overeenstemmen met de cijfers in dit boekje aangegeven. Het weekblad „Sociaal Leven” hekelte het in een artikel, getiteld „Onkunde of misleiding”. De V. V. L. geeft een tegenbrochure uit. Kan 't anders of zulke inlichtingen bewerken in plaats van naar het doel te leiden: jongelieden naar Indië te trekken, juist het tegendeel en houden de menschen er van terug, omdat men deze inlichtingen wantrouwt, en wat is fruijker voor de kennismaking met het onbekende dan daartegen opgewekt wantrouwen, dat men niet meer den kop kan indrukken? Jammer, honderdmaal jammer, dat dit boekje ooit het licht heeft gezien, want het zal heel wat voeten in de aarde hebben, moeite en tijd kosten om ongedaan te maken, wat dat onnoozele boekje bedorven heeft. Dan nog liever geen propaganda! Ja zelfs een boek als dat van Baas Veth zou werkelijk beter aan het doel beantwoorden. Werkelijk, Indië verdient beter en 't is te hopen, dat als binnenkort door de nivelleering der tractementen een eind is gemaakt aan de chaotische salarisverwarring en men weet, wat men in dat opzicht te wachten heeft, zoodat onaangename verrassingen buitengesloten zijn en een onbezorgde toekomst is vastgelegd, men onder zijn naaste Indische familieleden en kennissen menschen zal aantreffen als dr. van Genderen Stort, die zoo sympathiek (in tegenstelling met Oudgast) een opwekkend woord vóór Indië weten te spreken zonder af te dalen in futiele bijzaakjes als de tractementen van kokkies, baboes, waschman enz., welke toch zoo weinig bijdragen tot een juisten blik in de toekomst, die men in Indië verwacht.

Is de financiële zijde van de toekomst in Indië voldoende geregeld, waartoe de nivelleeringsvoorstellen zeer veel zullen bijdragen, dan zou ik iedereen Hollandschen jongen of meisje willen raden: ga (ondanks het bewuste boekje) ge zult er geen spijt van hebben.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Een opdracht en . . . bezuiniging.

Bij het bericht van de *Ind. Courant*, dat professor Kielstra binnenkort naar Indië komt met een geheime regeeringsopdracht, teekent de *Preangerbode* aan:

Mr. Kielstra, vroeger landraadvoorzitter, daarna adjunct-adviseur voor de zaken der Buitenbezittingen, thans hoogleraar aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen, is ongetwijfeld een bekwaam en veelzijdig ontwikkeld man. Op zichzelf is er dus niets op tegen dezen hoogleraar, een neef van wijlen den bekenden Indië-kenner dr. E. B. Kielstra, een regeeringsopdracht te verlenen, zelfs een geheime.

Maar de vraag rijst of die opdracht van dien aard is, dat geen der in Indië aanwezigen die opdracht

zou kunnen vervullen. Men tracht ook door ambtenaren-ontslag de zuinigheid in de hand te werken en ontslaat tot nu toe schier uitsluitend lager personeel. Doch wat helpt dit alles, indien voor tien ambtenaren van f 150.— in de maand, die ontslagen worden, één wordt uitgezonden voor f 1500 in de maand, plus uitrustingskosten, met reis- en verblijfskosten? De zuinigheid is geboden en elke verstandige bezuinigingsmaatregel zal steeds door onze toejuiching zich gevolgd zien, maar dan worde gewaakt tegen de oude fout, pound foolish and penny wise.

De Regeering doet de meest gewaagde stappen om aan geld te komen. De belastingen worden steeds hooger opgedreven; naast de inkomstenbelasting is de extra-winst- en de overwinstbelasting gekomen. De aanslagen voor de oorlogswinstbelastingen worden over drie of vier jaren gelijk ingevorderd. De achterstand in de administratie der belastingen wordt verhaald op de belastingbetalers. Een winstaandeelkassen-belasting bedreigt de cultures, die zich ten gevolge der malaise en de opgevoerde loonen toch nog slechts met moeite weten staande te houden. De handel, die niets dan verlies boekt, ziet zich voor de noodzakelijkheid geplaatst tot betaling van enorme bedragen aan belasting, in de goede jaren als winst geboekt. De banken verkeeren in moeilijkheden door de ellende, waarin handel en cultures gebracht zijn. De groote maatschappijen, die mede Indië tot bloei brachten, wenschen niet langer zoo groot deel van hun winst uit te keeren aan belastingen, terwijl de buitenlandsche maatschappijen hun voornemen te kennen geven eveneens hun kapitaal aan Indië te onttrekken. Niettegenstaande allerwege meer betaald wordt dan betaald worden kan, blijven de bezoldigingen der ambtenaren bron tot even zoovele klachten.

Waar dus aan den eenen kant de bezuiniging wordt doorgevoerd tot het bedenkelijke, mag de belastingbetaler, die thans schier uitsluitend voor den fiscus werkt, mag de ambtenaar, die zijn billijke verzoeken om positieverbetering niet ziet ingewilligd, niet onwetend gehouden worden, waar het betreft plannen tot het doen van meerdere uitgaven. Te meer, waar onze overtuiging vaststaat, dat geen opdracht zoo belangrijk is, of één der in Indië aanwezige ambtenaren kan bij zijn anderen arbeid die opdracht nog wel volvoeren, en geen opdracht zoo geheim, of de belastingbetalers hebben recht te weten, welke die opdracht is, ten einde te kunnen beoordeelen of het eventueel niet evenredig is aan de reële kosten.

Het hotelwezen bij de Staatsspoor.

Aneta weet aan de *Loc.* o.m. mede te deelen, dat het Staatsspoorhotel Koningsplein te Weltevreden een winst van f 26.000.— per maand oplevert, die gedurende vijf jaren benut worden voor algeheele afschrijving van de waarde. Het hotel behoeft geen rijke bron van inkomsten te zijn, doch heeft alleen te voldoen aan de uitnoodiging van de regeering om te voorzien in de behoefte aan logeergelegenheid en inrichtingen te scheppen om smallere beuzen een onderdak te geven.

Naast dit S.S.-hotel, niet voor de „smallere beuzen” bestemd, is een pension Koningsplein Zuid No. 3, dat logeergelegenheid biedt voor gouvernement-ambtenaren, voor f 8 à f 10 per dag. In Koningsplein West No. 3 is een pension voor maandgasten, voor den prijs van f 200 à f 300, terwijl voortgegaan wordt met het inrichten van dergelijke pensions, o.a. in het Instituut Pasteur aan den Tuin de Bussy, zoodra dit vrijkomt.

Vooris heeft de S.S. twee hotels te Buitenzorg, die eveneens goed renderen; verder het hotel Berglust te Tjimahi om ook aldaar in den woningnood te kunnen bijspringen, terwijl voor hetzelfde doel te Tjimini, tusschen Tjimahi en Bandoeng, een terrein is aangekocht, waarop een groote woning staat, die rendabel gemaakt zal worden.

Het S.S.-hotel te Cheribon en dat te Tandjong Karang zijn verpacht, terwijl ook te Palembang een tijdelijke inrichting bestaat. Tenslotte heeft

F. C. DE BRUYN

eenigst adres voor de bekende

„Parakan Salak” Thee,

f 1.00 per pond.

NEEMT PROEF.

Danckertstraat 43.

Tel. M. 4088 en M. 4089

..... Vereeniging voor Correspondentie-Onderwijs

Goedgekeurd bij Kon. Besl. 25-10-1912

Een **uitstekende** gelegenheid voor hen, die in Indië wonen en studeeren willen, biedt de **Vereen. voor Corr. Onderwijs**

Technische Cursussen: Ambachts, Zeevaartonderw., Werktuigkunde, Electro-Techniek, Bouwkunde, Teekenakten.

Handelskursussen: Boekhouden, Handelscorrespondentie, Schoonschrijven, Stenografie.

Talen: Moderne-, Oude-, Handelstalen, (Spaansch, Maleisch, enz.)

Wiskunde, Opleiding Examen, Ambachten en Beroepen, enz.

Opleiding akten L.O. Wiskunde, Boekhouden, Talen, Teekenen, Landbouwkunde.

Opleiding akten M.O. Wiskunde (Kt en Kv), Boekhouden (Kxii), Talen (Fransch, Duitsch, Engelsch), Teekenen (MA t/m Mx), Werktuigkunde (Kii), Zeevaarkunde (I), Schoonschrijven (N).

Honderden Geslaagden.

Adm.-Adres: Koninginneweg 177
AMSTERDAM - Tel. Z. 6560

Wist U

dat wij drukken het Tijdschrift
NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook

het bekende blad van Architect
ED. CUYPERS
HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst

dat wij naast Handelsdrukwerk ook
eerste klas Kunstdruk kunnen ver-
vaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

MAISON H. SIMONS

Mantel- en Costuummagazijnen
HEULSTRAAT 13 naast „Boeatan”
— en NOORDEINDE 17a.

zijn steeds voorzien van het
NIEUWSTE op het gebied van
DAMESKLEEDING

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN

SPONSEN ZAKKEN

BADMUTSEN

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electricch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
125 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
 Tel. B. 606 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
Centrale Verwarming
Warm- en Koudwaterleiding
Kegelbanen Tennisbanen
Garage met werkplaatsen

Dagelijks van 6 tot 10 uur
DINER.

Voor Hotelgasten en Bezoekers
 heeft „Boschhek” **Luxe Auto's**
 disponibel.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland”
 te Gonda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Soerabaja nog een inrichting, die echter uitsluitend voor ambtenaren van de Staatsspoor bestemd is en gelegenheid biedt aan het lagere personeel om van daar uit naar een woning om te zien, voor zoover die hun niet door de S. S. wordt aangewezen.

Wat ten slotte de opdracht betreft van de Regering, om de pasanggrahans over te nemen, heeft de huidige Landvoogd gemeend, mede in overleg met den Minister, de staatszorg niet zoover te moeten uitstrekken als de heer Van Limburg Stirum wel wilde. Er is van den huidige Gouverneur-Generaal een contra-order gekomen, om den aankoop van pasanggrahans te staken, iets wat mede wel verband zal houden met de voorgenomen en toegepaste bezuiniging. Deze opdracht is dus vervallen.

Uit Midden-Java.

Wij lezen in het *Soer. Hbld.* o.m.: Vijf hoofdbestuursleden van den *P(ers.) F(abrieks) B(ond)* hebben, zonder den voorzitter *Soerjopranoto* daarin te kennen, te Djokja een vergadering gehouden, waarop zij hem als president hebben geschorst, wegens zijn slap beleid en financiële organisatie.

De voornaamste drijfveer tot zijn ontheffing was echter zijn openlijke erkenning, dat de *P. F. B.* den strijd tegen het kapitaal, vereenigd in den *Java-Suikerwerkgeversbond*, had afgelegd. Van communistische zijde werd dat hem zeer euvel geëuid!

Achter zijn schorsing moet dan ook de motorische kracht der *Revolutoinnaire Vakcentrale* zitten; *Soemodihardjo*, die de bestuursvergadering, waarop *Soerjopranoto* werd geschorst, leidde, zou in opdracht hebben gehandeld van het hoofdbestuur dier bolsjewistische vereeniging, welke bedoeling het is den geheelen *S.I.* te annexeren, waarmede aan één der lievelingswensen van den te Shanghai zetelenden *Sneevliet* zal zijn voldaan.

Te Semarang werden strooibiljetten verspreid, waarin de ontheffing van *Soerjopranoto* als een overwinning werd bekend-gemaakt. Schrijver heeft het spel van *Semaoen* voorzien en commenteerde zijn laatstelijk optreden als een poging om den zetel van *Tjokro Aminoto* te veroveren, en dit zal hem, nu deze in de gevangenis te Weltevreden zit, mogelijk nog wel gelukken. *Soerjopranoto* is voorloopig als tegenstander afgemaakt, zoodat overblijven *Abdoel Moeis* en *Hadji Salim*, wier nationaliteit hun in den weg staat om tot president van den Centralen *S. I.* te worden gekozen. *Semaoen* is als bolsjewist internationaal! Voor hem mag hun landaard geen bezwaar zijn, maar schr. ziet hem er toe in staat om op het a.s. congres — ter wille van een beter begrepen worden — een rede af te steken in het Javaansch; en dan kan *Hadji Salim* zijn Maleisch volmaakt styleeren, het Javaansch van *Semaoen* zal dieper tot de massa doordringen. Met de *V. S. T. P.* en den *P. F. B.* achter zich, om nog niet te spreken van de andere onder zijn hoede staande, kleinere vakvereenigingen, staan de kansen van *Semaoen*, om tot voorzitter van den Centralen *S. I.* te worden uitverkoren, nog niet zoo slecht.

Met *Hadji Salim* wordt heelemaal geen rekening gehouden. *Abdoel Moeis* heeft met zijn dubbelhartige stakingscirculaire in den *P. P. P. B.* hetzelfde middel trachten toe te passen als door *Semaoen* aangewend, het verwekken van agitatie, maar hij kwam te laat; *Semaoen* is hem reeds vele sprongen voor en consolideert zijn veroveringen door er telkens opnieuw op uit te trekken.

Er heerscht eenige spanning in de Inlandsche politieke wereld over de resultaten van het a.s. congres, waar het hoofdbestuur van den *P. F. B.* over de schorsing van *Soerjopranoto* nadere inlichtingen zal geven. Wordt *Semaoen* tot voorzitter gekozen, dan wordt in den *S.I.* een nieuwe periode ingeluid, die van het toegepast bolsjewisme.

Het varen met de Fransche mail.

De heer Hs. Heins schrijft aan de *School — Java Bode* — over zijne ondervindingen aan boord van de *André Lebon*, de grootste boot der *Messageries Maritimes*, op de reis van Singapore naar

Restaurant KOLLÖFFEL
 HEERENGRACHT 241 tusschen Gasthuismolensteeg
 en Raadhuisstraat.
 AMSTERDAM - TELEF. N. 4390.
 PLATS DU JOUR VAN 12-1.30 UUR. 216
 Diners van 4-8 uur à f 1.40 (omvattende Soep of voorgerecht, Vleesch of Visch, Groenten, Aardappelen en Dessert).
 ABONNEMENTSBOEKJES van 10 coupons f 13.—
 Zondags geopend van 4.30 tot 7.15 uur.

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT
„DE ROEMER”
 WAGENSTRAAT 84 - TEL. 8221
 'S-GRAVENHAGE

Restaurant à la Carte den geheelen dag
 Gelegenheid tot het
 geven van Bruifoften, Diners en Soupers

Marseille. Wij nemen er het volgende uit over:
 Het eten aan boord is goed, maar niet eerste klas. Er zijn verscheidene passagiers die over het eten geklaagd hebben. De huttenindeeling laat veel te wenschen over. De Fransche bedienden zijn brutaal, onverschillig; bij de hooge loonen, zijn ze voor de reizigers in hooge mate arrogant. Men doet als reiziger het beste door zichzelf te helpen, als men wat lang moet wachten; zich boos maken geeft niets. Een Franschman, die zich beklagde over het optreden van een garçon, werd daarna vrijwel geboycot door alle andere bedienden.

De omgang aan boord was over 't geheel goed. Sommigen van ons, Hollanders, hebben zich gestooten aan het arrogante optreden van een paar Fransche reizigers, die ons aanzagen voor „Boches”. Maar dat waren persoonlijke gevallen. Van eenige minachting voor ons kon ik niets merken, wellicht ook doordat er vele andere vreemdelingen aan boord waren, voornamelijk Engelschen, die ook niet zoo best te spreken waren over de Franschen.

Het voortdurende langzame varen (door de kolensteking), de minder prettige bediening en vele andere ongerieven meer waren oorzaak, dat er geen opgewekte stemming onder het publiek heerschte. Collega's met kinderen kan ik niet aanraden met een Fransche boot te gaan. Collega's zonder kinderen, die alleen of met hun vrouw reizen, slaan er zich wel doorheen. Men reize met een Fransche boot, als men met spoed naar Holland wil en men niet kan gaan met een onzer Hollandsche booten, want deze zijn verreweg de beste. Menig Engelschman heeft dit ook gezegd.

Een dessa-drama.

De Inlandsche waker van een in den morgen verlaten militair bivak in het Kediri'sche, zag 's avonds iemand zich nabij het ledige bivak bewegen, aldus de Kediri'sche correspondent van de *Loc.* o.m. Hij riep den vreemdeling aan, die zich echter niet bekend maakte, doch het hazenpad koos, waarop de waker, meenende met een dief te doen te hebben, „maling maling” riep. In no time was een troep volk op de been.

Een nachtelijke achtervolging van een dief, of een vermeenden dief, is en blijft in de dessa onder de bevolking van deze streken altijd een uitgezochte vermakelijkheid. Knuppels, lanssen, krissen en ander moordtuig staan voor zoo'n klopjacht altijd gereed en reeds bij het eerste maling-geroep stormt het volk de huizen uit, ook weer roepende „maling maling”, welk krijgsgeschreeuw tot in de naburige dessa's wordt gehoord. En ook daar worden de wegen afgezet, om de vluchtelingen zoo mogelijk op te vangen en als het kan dood te knuppelen.

Het wordt hier als een soort privilege beschouwd, wellicht nog dateerende uit de tijden, toen Java door wreede vorsten werd geregeerd en de bevolking gewend was haar eigen rechter te zijn. En het recept is zeer doeltreffend; een doodgeknuppelde dief doet geen kwaad meer, denkt Kromo. Vangt men zoo'n inbreker en levert men hem aan de politie over, dan krijgen de vangers niets dan moeilijkheden; telkens heen en weergeloopt naar den kawedanan om als getuigen te worden gehoord en ten slotte nog een paar keer naar den landraad, om eindelijk te vernemen, dat de dief wordt vrijgesproken, of er met eenige dagen gevangenis afkomt. En dan ziet men den boef over eenigen tijd weer in de dessa terug, om het opnieuw te beproeven. Kromo doet zulke zaakjes liever met zijn kameraden onder elkaar af en dan op doeltreffende en afdoende wijze. Kromo weet zeer goed, dat een doodknuppels-affaire zelden tot klaarheid komt; het gebeurt in het donker, men slaat allemaal op den armen dief los en als er een zaak van komt, dan ligt de dader op het kerkhof. Laat de politie nu maar eens uitmaken, wie b.v. den eersten of den doodelijken klap heeft gegeven.

En zoo kwam op dien avond op dat malinggeroep een groote menigte op de been. Wat gaat er boven een menschenjacht? Insteede nu, dat *Lapian*, zoo heette de Menadoneesche militair, bleef staan en zich aan zijn vervolgers bekend maakte, bleef hij

Restaurant Royal
 'S-GRAVENHAGE
 Lange Voorhout 44 - Telef. 8580

Tel. 4060 - Haag - **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

doorrennen. Hij riep wel zoo nu en dan, dat hij een „anak compenie” was, doch hij bleef zijn vlucht vervolgen. En dat was zijn ongeluk. Hij liep voor zijn leven, den eenen kampong in, den anderen uit, ravijn op, ravijn af. Maar het „maling”-gehuil was in den geheelen omtrek gehoord en men speurde overal naar den dief. Totdat de vluchteling in een dessa kwam, waar hem eenige dessabewoners op een hoek van den weg stonden op te wachten. En toen was zijn testament gemaakt; het regende knuppelslagen en een krissteek maakte een einde aan zijn leven.

De ongelukkige, een Menadoneesch fuselier, die deel had uitgemaakt van het militaire detachement, dat in het bivak had gelegen, is dus feitelijk bij vergissing vermoord, doch de dessalieden, die hem vermoord hebben, konden dit niet weten. Een Inlander bekende reeds, dat hij den doodelijken krisstoot had toegebracht, omdat hij meende een inbreker voor zich te hebben; ook de andere beklaagden getuigen aldus.

Ingezonden Stukken.

Weitevreden, 21 October 1921.

Aan de Redactie van het „Koloniaal Weekblad”

te 's-Gravenhage.

Geachte Redactie,

Naar aanleiding van het ingezonden stuk over „Kajapoetih-olie”, voorkomende in Uw blad van 8 September 1921 No. 36, kon ik niet nalaten de beschrijving van deze olie te geven, zooals die voorkomt in het Tijdschrift voor de Jeugd „Voor het Jonge Volkje”, onder redactie van P. Louwerse, 37e deel, bladz. 25.

Deze nuttige olie wordt daar als volgt mishandeld:

„Vele menschen, die aan jicht en rheumatiek lijden, hebben de gewoonte om de pijnlijke leden in te wrijven met een vloeistof, die men bij drogisten en apothekers koopt. Ze draagt den naam van kajapoet-olie.

„Deze olie komt uit een boom, waarvan op sommige Oost-Indische eilanden, vooral op Borneo, heele bosschen voorkomen. Het hout van deze boomen is buitengewoon blank en daarom noemen de Inboorlingen dien boom „kajapoetih”. Het woord „kajoe” is hout en „poeti” is wit, zoodat de naam „wit hout” beduidt.

„De olie wordt uit dezen boom niet getapt als gom, maar in een koperen distilleerketel wordt ze uit het hout overgehaald. Omdat die ketel of helm van koper is, wordt de olie die er anders zou uitzien als water, groen. Met het gebruik van die olie, die in vele gevallen toch geen baat geeft, moet men evenwel zeer voorzichtig zijn, want ze is vergiftig.

Nij heb ik al veel van kajapoetih-olie gehoord, zelf zoowel in- als uitwendig met succes gebruikt, doch nog nimmer gehoord dat zij vergiftig was.

Hoogachtend,

E. MANTINGH,

Senèn No. 8.

Lid van de Vereeniging „Oost en West.”

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Het oude Atjeh.

Een Atjeher schrijft in de „Sinar Sumatra” van 22 Augustus 1921, dat het Atjehsche volk, alvorens het tot den Mohamedaanschen godsdienst overging, tot de Hindoesche secte der „Madjoesi” behoorde.

De Mohamedaansche godsdienst werd door Arabieren ingevoerd, met hulp van Arabische handelaren, die reeds in het land verblijf hielden, met het gevolg, dat in de streek van Pasej, in de nabijheid van Telok Semawe, op de Oostkust van Atjeh, de Mohamedaansche vestiging „Samoedra” bestond, vóórdat enig ander Indisch volk nog tot den Islam was overgegaan.

Het is niet onmogelijk, dat de naam van het eiland Sumatra van den naam „Samoedra” is afgeleid.

De overblijfselen van deze oude Mohamedaansche vestiging zijn nog aanwezig in den vorm van de oude graven, die vervaardigd zijn van marmer en van Arabische inscripties uit den Koran zijn voorzien en waarvan de meeste worden aangetroffen in het district Blang Me.

Van uit den spoortrein kan men in het landschap Gedong eveneens oude graven waarnemen.

Van bestuurswege zijn al deze oude graven schoongemaakt en worden zij thans in behoorlijken staat onderhouden.

Met betrekking tot den vroegeren bestuursvorm van Samoedra, weet de schrijver mede te deelen, dat aan het hoofd van dat landschap stond een Imam of geestelijk hoofd, met den titel van Imam Tjhi Soeltan en welke functie op dit oogenblik wordt waargenomen door den Oeloebalang van het landschap Gedong.

Verder waren er 2 Hakims, wier functies thans worden uitgeoefend door de Oeloebalangs van Samakoerok en Kroeng.

Het toenmalige ambt van Imam Bale (Inlandsch Officier van Justitie of Djaksa) is thans in handen van den Oeloebalang van Bioek, terwijl de tegenwoordige Oeloebalang van Blang Mangat de oude Bentara (= soort secretaris) was.

De Oeloebalang van het landschap Keureutoe (= Kerti) stond aan het hoofd van het gewapend volk.

De verschillende dorpen vormden te samen een „Moekim” met een missigit (kerk), terwijl in elke kampong een mandarsah (klein bedehuis) aanwezig was.

Terugkomende op de naam „Samoedra”, zegt de schrijver, dat dit woord bestaat uit de woorden „samoed”, dat mier (semoet) beteekent en „dra”, dat de beteekenis van „groot” zou hebben.

De naam „Pase” zou, volgens sommige personen, ontleend zijn aan den grooten hond, dien Toengkoe Samoedra bezat, een geestelijke, afkomstig van Groot-Atjeh, die later Sultan van Atjeh werd en wiens nakomelingen tot Vorst van Pase werden aangesteld.

Volgens de meening van anderen beteekent Pase niet anders dan Pasir (= strand).

Het landschap Pase bestaat uit de negorijen, welke thans de onderafdeeling Lho Soekoen vormen.

Daartoe behooren Bajoe, Tjoenda, Nisam en Simpangolim.

Blang Me stond onder het direct gezag van den Sultan van Atjeh.

De stammen, die in het gebergte woonden en kleine gemeenschappen vormden, waren onafhankelijk, zoowel van Pase als van Pedir, welk rijkje eerst na Pase zou zijn ontstaan.

De inkomsten der vroegere Pasesche hoofden bestonden uit gronden.

De daarop wonende bevolking had de bevelen dier bestuurders op te volgen en die toestand bestond ook nog in het jaar 1873, toen in den strijd tegen de Nederlanders alle weerbare mannen werden opgeroepen onder bevel van Bentara Lalat.

De schrijver deelt verder mede dat Pase, tengevolge van een strijd met den Sultan van Atjeh, hare onafhankelijkheid verloor en dat de toenmalige Pasesche hoofden van den Vorst wisten gedaan te krijgen, dat ieder hunner als afzonderlijk Oeloebalang werd erkend en bevestigd in het gezag.

De daarbij gegeven titels kwamen zooveel mogelijk overeen met die, welke zij vroeger hadden gedragen.

Deze titels waren „Tjhi”, dat „oudste” beteekent, evenals „Datoe”; verder „Bentara Kendjroen”, waarvan de titularis belast was met de regeling van het water op de rijstvelden, het verzamelen van het volk voor de varkensjacht, enz.

De „Laxamana” had het toezicht op het zeegebied, de scheepvaart en de vaartuigen.

Pangluna was een troepenhoofd.

De titel „Sti” werd gegeven aan den gezagvoerder, die onzijdig moest blijven, niemand mocht betwisten, noch iemand toebehooren.

De titel „Maharadja” beteekende de vader, die geëerbiedigd diende te worden door den vorst.

Toen reeds onder het bestuur van Soeltan Iskander Moeda het gezag der Atjehsche vorsten begon te dalen en vooral tijdens den oorlog met de Nederlanders, heeft het streven bij de Oeloebalangs

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”

Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Rang

Grand Hotel Restaurant

„Central”

In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme

Afternoon-Tea-Concerten

door het ensemble

WILLY HONSBEEK & a

N.V. Brood- en Beschuitfabriek

„DE OUDE VETTE HEN”

DEN HAAG

bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschuit,
 Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

GRAND HOTEL COOMANS

ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

De Directeur H. HOLTHAUSEN

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ

DEN HAAG

Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG,
 BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL,
 LONDEN, PARIJS

Vraagt de alom bekende

Z. H. B. Bieren

LENSVELT NICOLA

Den Haag Holland

Beschuit en Roggebrood
 voor export.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA

LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.

AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.

DAGELIJKS RIJSTTAFEL.

INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.

KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.

Lift.

Centr. Verwarming

Nederlandsch Indische Escompto Maatschappij

Opgericht in 1857

Kapitaal f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en
 volgestort f 47.000.000.—
 Reserve f 11.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
 Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
 'S-GRAVENHAGE,
 Lange Vijverberg 13.

Het Agentschap te 'S-GRAVENHAGE
 belast zich met alle Bankzaken, alsmede
 met aan- en verkoop van Effecten.
 Neemt gelden à deposito en in rekening-
 courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

Commanditaire Bankvereniging VISSER & Co.,

Noordeinde 167 DEN HAAG Tel. H. 6831

Verricht alle Bankzaken

Administratie van Vermogens

Hypotheeken Assurantiën Spaarkassen

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
 Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEROU
 W. RIJSEN Gzn. 211

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal f 75.000.000.—

Reserve f 35.000.000.—

ROTTERDAM	AMSTERDAM	'S-GRAVENHAGE
Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel		Bezuidenhout
Delftshaven	ZAANDAM	Kneuterdijk
Feijenoord		NAALDWIJK
SCHIEDAM		RIJSWIJK
VLAARDINGEN		SCHEVENINGEN

Deposito's

Cheque-Rekeningen m. rente-vergoeding

Handelscredieten

Voorschotten in Rekening-Courant

Gelegenheid tot Open- en Gesloten
 Bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 'S-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta,
 Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makas-
 sar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan,
 Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore,
 Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.— Reserven f 47.750.000.—

ter kust steeds voorgezet om zich hooger op te
 werken, waartoe in de eerste plaats behoorde het
 aannemen van een hooger titel dan waarop zij
 aanspraak konden maken.

Die titel was „Tjhi”.
 Zij klinkt in het oor van den Atjeher zeer wel-
 luidend en het waren vooral de jongere toekomstige
 Atjehsche gezagvoerders, die op het dragen van
 dien titel gesteld waren.

Die zucht naar het verkrijgen van hogere wereld-
 lijke titels bestond niet alleen bij de gezagvoeren-
 den of aanstaande Inlandsche bestuurders, doch
 men trof dit verschijnsel ook aan op godsdienstig
 terrein.

Bij het verminderen van het Sultansgezag maak-
 ten de geestelijken eveneens gebruik om zich naar
 boven te werken.

Zij wilden „Imam Moekim” of ook Oeloebalang
 zijn.

Sommigen dier geestelijken verklaarden zich zelfs
 zelfstandig.

Het veroveren van een hooger titel is voor den
 Atjeher eene aangelegenheid van zeer veel belang,
 welke samenhangt met den omvang van zijn ijdel-
 heidsgevoel, dat hij wil bevredigen.

De strijd daarvoor is dikwijls voor hem een deel
 van zijn leven.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een kreet.

In de „Pewartia Soerabaya” van 29 Augustus 1921
 is overgenomen de in de „Sinar Hindia” voorkomende
 oproep van de revolutionnaire vakcentrale
 te Semarang, welke geteekend is door Semaoen c.s.
 en waarin het werkvolk ter hoofdplaats Soerabaya
 wordt aangezet om in de plaatselijke staking te vol-
 harden en tevens kennis gegeven, dat zij geldelijk
 door haar zal worden gesteund.

De stakers in de haven van Soerabaya hebben
 geen erkende leiders en dat is de reden, waarom de
 revolutionnaire vakvereniging haar werkdadigen
 materieelen steun verleent, in de hoop, dat zij de
 voorgestelde vermindering van loon niet zullen aan-
 vaarden.

In afwachting van de afwikkeling van dit loon-
 geschil wordt den stakers aanbevolen naar de desa
 terug te keeren en ketella te planten.

Dit laatste is voordeliger dan te werken voor een
 loon, waarvan men niet rond kan komen.

Niet alleen dat de oproep is gericht tot het werk-
 volk, dat strijdlust heeft en energiek genoeg is om
 te staken, doch ook de andere groepen van werk-
 lieden, als schrijvers, mandoers, inlandsche winkel-
 bedienden, enz. worden aangespoord de haven-
 stakers in hunne actie te schragen en op die wijze
 de kapitalistische werkgevers te toonen, dat het niet
 maar zoo gemakkelijk gaat de werknemers te druk-
 ken.

De redactie van de „Pewartia Soerabaya” voegt
 hieraan toe, dat het doel van dezen kreet is, een
 algeheele staking van het werkvolk ter hoofdplaats
 Soerabaya uit te lokken en verhooging van loon af
 te dwingen.

Naar hare meening houdt de inhoud van dien
 oproep geen rekening met vroegere toestanden en
 wijst zij er op, dat in Europa en in Amerika tal van
 dergelijke loongeschillen zijn geëindigd met het
 aanvaarden door de werknemers van de loonen, zoo-
 als die door de werkgevers werden vastgesteld.

De looneischen, door de Soerabayasche werk-
 nemers gesteld, gaan in werkelijkheid reeds buiten
 de lijn, doch niettemin blijft men hameren op het
 aambeeld der loonsverhoging.

Men spreekt er zelfs van, dat de gewone werk-
 nemer ter hoofdplaats Soerabaya thans f 20 tot
 f 25 per dag kan verdienen.

Dat dergelijke hoge loonen ten slotte verhaald
 worden op den kleinen man in den vorm van bui-
 tensporig verhoogde levensmiddelenprijzen, spreekt
 van zelf.

De stellers van den oproep houden blijkbaar de
 belangen van één volksgroep in het oog en houden

TAAMS & KEYSER

Bankstraat 10 's-Gravenhago
 IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
 Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
 COUPONS. REK.-COURANT.

Oranjebank

Noordeinde 39 - DEN HAAG - Telef. H. 3407.

Handelscredieten, Rekening-Courant,

Deposito's Incasso's,

Spaarbankboekjes rentende 4 pCt.

geen rekening met het belang van het algemeen.

De werknemer kan zeer goed met het vroeger loon
 rondkomen en er bestaat geen aanleiding voor de
 bewering dat het werkloon onvoldoende is.

Het gevolg van den kreet zal slechts zijn, dat de
 werknemer meer en meer in slechter conditie ge-
 raakt en de werkgevers de voor hen noodige werk-
 krachten van elders zullen betrekken, hetgeen trou-
 wens ook reeds gedaan wordt.

Deze werklieden zijn tevreden met het overeen-
 gekomen loon.

Aziatische rijkdom.

De medewerker van de „Pewartia Soerabaya” zegt
 in het nummer van 23 Juli 1921 van dat blad, dat
 de Europeaan, over het algemeen, onbekend is en
 ook zelfs niet eens gissen kan, welke rijkdommen
 in het bezit zijn van sommige Aziaten.

Zowel in Engelsch-Indië als in China zijn som-
 tijds zoovele schatten bij enkele personen op-
 gehooft, dat ze zelfs niet onder cijfers zijn te
 brengen.

Een der rijkste personen in Engelsch-Indië was
 de vroegere vorstin van Bhojal, wier graf geheel
 van edelgesteenten is vervaardigd.

Het fortuin van den Maharadja van Baroda wordt
 geschat op 400 miljoen rupees, d.i. tegen den
 tegenwoordigen koers ongeveer 6.2 milliard mark.

Dergelijke fortuinen bestaan in Europa bijna niet.
 De Vorsten van Sari, Baradasa en Mir Alar Khan
 beschikken over een kapitaal, dat wisselt tusschen
 de 100 en 300 miljoen rupees.

Het zijn niet alleen de Engelsch-Indische vorsten
 die zoo rijk zijn, doch ook tal van handelaren kun-
 nen op groote fortuinen bogen en wel meer in het
 bijzonder de Parsi's, die, hoewel zij bijzonder veel
 aan mystiek doen, toch blijkbaar ook de gave heb-
 ben van uitstekend te kunnen rekenen in de takken
 van den handel, waarmede zij zich bezighouden.

De rijkste Parsi's beschikken over fortuinen tot
 100 miljoen rupees.

Verder is één der rijkste personen op deze aarde
 de Emir van Afghanistan.

In theorie zijn al de goederen van zijn volk zijn
 eigendom, waarover hij zou kunnen beschikken
 naar goedvinden, zoodat van het onder cijfers bren-
 gen van dat fortuin geen sprake kan zijn.

Eerste klas kapitalisten treft men ook in China
 aan.

De heer Li Hung Tsiang, die in het jaar 1912
 overleed, liet 100 miljoen pond sterling na, behalve
 de uitgestrekte gronden, die gezamenlijk wel eene
 provincie konden uitmaken.

Eene vrouwelijke groot-kapitaliste in China is
 mevrouw Toe-jeh, weduwe van Meifang.

Zij is de eigenares van rijke steenkolen en zilver-
 erts houdende terreinen.

Thans zouden daarin ook wolfram, uranium en
 radium zijn gevonden, hetgeen, als de ontvangen
 berichten ten deze juist zijn, haar zeker tot een der
 rijkste personen van de wereld zoude maken.

In Japan is markies Hoki een der rijkste perso-
 nen, wiens fortuin op 2 milliard yen wordt geschat.
 Hij bezit 30 auto's en 40 villa's, welke als paleizen
 zijn ingericht en 2 schepen, welke als pleziervaar-
 tuigen dienst doen op den stillen oceaan.

Vreemd is het, zegt de schrijver, dat de namen
 der Chineesche rijkaards niet worden genoemd, ter-
 wijl China zoo dikwijls door hongersnood wordt ge-
 teisterd.

Hij vindt dit te betreuren, omdat daaruit blijkt,
 dat de schatten voor private doeleinden worden ge-
 bezigd, terwijl de bevolking juist de geldelijke hulp
 zoo noodig heeft.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Gegevens over Inlandsche landbouwproducten 1916-1919.

Mededeeling No. 4 van het Statistisch Kantoor van het
 Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel bevat een
 beredeneerd overzicht met statistische gegevens nopens de
 geogste en beplante uitgestrektheden der voornaamste In-
 landsche landbouwproducten over de jaren 1916, 1917, 1918
 en 1919 (benevens voorloopige cijfers over 1920).

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 19.500.000.— 25 Kantoren

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.

WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.

Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw

Piet Heiplein, Tel. 1587 1588

Bijkantoor: DEN HELDER,

Hoofdgracht 37, Tel. 83.

Sinds door den hr. Jhr. G. de Savornin Lohman in 1917 werd gepubliceerd „Graphische voorstellingen van oogst en aanplant van de voornaamste Inlandsche landbouwgewassen in 1913, '14 en '15“...

In afwijking van die publicatie in 1917 is nu veel werk gemaakt van den toelichtenden tekst (samengesteld door den landbouweeraar C. W. Baghus)...

Economische toestand bevolking Java en Madoera.

Den 9en dezer promoveert tot doctor in de rechtsgeleerdheid aan de Universiteit te Leiden de hr. W. Huender, op een proefschrift getiteld: Overzicht van den economischen toestand der inheemsche bevolking van Java en Madoera.

Het door Mr. C. Th. van Deventer in 1904 aan den minister van koloniën uitgebrachte rapport over den economischen toestand der bevolking van Java en Madoera is door schr. als uitgangspunt genomen niet alleen, maar zelfs op den voet gevolgd.

Evenals Mr. v. D. deed, zijn ook thans allereerst, in verband met de veranderingen in de getalsterkte der bevolking en met haar rechten op den grond, haar voornaamste middelen van bestaan beschreven en is de geldswaarde daarvan becijferd of geschat; vervolgens zijn, in het tweede hoofdstuk, de van de bevolking gevorderde belastingen zoo nauwkeurig mogelijk nagegaan en besomd en is het percentage berekend, dat gemiddeld aan belastingen moet worden voldaan.

Het proefschrift van Mr. Huender zal een veel geraadpleegde bron worden; het getuigt van veel studie, waarbij de schr. steeds een objectief standpunt bewaart.

De Gids.

In het Dec.-Nr. besluit Prof. J. C. van Eerde zijn verhandeling over „Koloniaal zelfvoeding“, waarvan het niet mogelijk is in eenige regels een overzicht te geven; we wijzen daarom slechts op de interessante mededeelingen van den schr. over het karakter van de Indonesiërs.

In hetzelfde Nr. herdenkt Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje den wereldberoemde geleerde Dr. Ignaz Goldziher (geb. 22 Juni 1850, overl. 13 Nov. 1921). Prof. Sn. zegt, dat G. ruim een halve eeuw lang zijn verbazingwekkende werkkraft hoofdzakelijk heeft gewijd aan de studie van den Islam in den ruimsten zin van het woord en dat zijn grootmeesterschap op dit gebied in geheel de geleerde wereld door niemand werd betwist.

Jaarverslag Topographische Dienst.

De aandacht wordt vestigd op Deel II van den 15en jaargang van het jaarverslag van den Topographischen Dienst in Ned.-Indië (over 1919). Het is geheel gevuld met bijdragen van gemengden aard en verlicht door tal van kaarten en illustraties.

Aanteekeningen betreffende het zuidwestelijk schiereiland van Celebes, door W. de Quant (men vergelijkte schr.'s opmerkingen over het ontstaan van den naam Celebes met de studie daarover van den hr. E. C. Abendanon in het Nov.-Nr. van de Gids). — Korte beschrijving van het Diengplateau, door L. F. van Gent. — Enkele geschiedkundige plaatsen in Bantam, door G. P. Groenhof. — Enkele aanteekeningen bij de kaart van den Semeroetop, door P. H. G. Gerritsen. — Het gebruik van den Topographischen Dienst in den modernen oorlog, door D. G. Draaijer. — Het geographisch instituut van de Rijksuniversiteit te Utrecht, door K. Schuitemvoerder. — De hydrografie van het Goemai-gebergte, door A. Tissot van Patot. — Eene verkenning in Midden-Celebes, door A. O. Clements. — zelandinghervorming in de residentie Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo, door L. F. van Gent. — Enkele toelichtingen bij de kraterkaart van den G. Lompo Battang, door W. de Quant. — De triangulatie van het eiland Batam, benevens enkele gegevens omtrent land en volk, door R. E. P. Maier. — De Goenoeng Salak, door J. W. E. de Ruiter. — Fotografie ten dienste van kaartteeringen, door L. F. van Gent. — Over de in het oude Bonne-systeem berekende triangulatie gegevens der Preamer-Regentschappen, enz., door H. J. K. Schuitemvoerder.

der en F. H. van Beek. — Langs Borneo's wegen, door A. F. Mönlich. — Kort economisch overzicht van de districten in de residentie Cheribon na afloop der 1e tienjaarlijkse herziening in 1919, door G. P. Groenhof.

Koloniale Studiën.

Inhoud van jaarg. V, afl. 4. Bezuinigingsstreeven, door C. van den Bussche. — Indische handelspolitiek en Indische financiën, door Mr. A. B. Cohen Stuart. — De Inlandsche rechtsgemeenschap en crediet, door A. L. Samson. — Arbeidspolitiek en arbeidsbemiddeling voor Indië (vervolg), door J. J. Viehoff. — Indië's politieke toekomst, door Civis Germanus. — Het een en ander omtrent het erfrecht in Tapanoeli, door Boerhanoeddin. — Persoverzicht (Winstaan-deelkassen). — Financieel-economische kroniek (De Cultuurhulpbank voor Ned.-Indië. — De financiële toestand van Ned.-Indië. — Petroleumindustrie). — Boekbespreking.

Tectona. Beschouwkundig Tijdschrift.

Corspronkelijke bijdragen in afl. 10 van deel 14. Praktische identificatie van hout, door Dr. L. G. den Berger. — Het verzamelen van herbarium, houtmonsters en gegevens uit de practijk in het belang van de botanische en houttechnische boschexploitatie in de Buitenbezittingen, door F. H. Enderst. — Boschvernieling en boschpolitiek op de Buitenbezittingen, door A. Thorenaar. — De djatiboschen van Pemalang, Tegal en Brebes in het jaar 1803 (Uit het Koloniaal Archief No. XXIV), door E. H. B. Brascamp. — Over djaticulturen in de Memorie van Overgave van den Gouverneur van Ceylon W. J. van de Graaf aan J. G. van Angelbeek in 1794 (Uit het Koloniaal Archief No. XXV), door E. H. B. Brascamp. — Bosschen en hout in de Memorie van overgave van den Gouverneur te Macassar Johan Frederik Gobius aan Josua van Arweyne in 1728 (Uit het Koloniaal Archief No. XXVI), door E. H. B. Brascamp. — Het gewest direct bij het djatibosch geïnteresseerd; winstaandeelkassen, door C. A. van der Kuip. — Een belangrijke strafzaak, door E. van der Laan.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 17. Kina-belangen, door S. — Het nieuwe kina-contract. — De Japansche landbouw, door D. N. — Kalk en groenbemesting, door Dibbetz. — De rubberpositie en de toekomst-politiek. — Indo-China en de rubbercultures. — De rubbervalorisatie-plannen. — Schaduw voor koffie, door R. H. — Rijst. Onze voedsel-positie. — Vanilje. — Is en agar-agar-industrie in Ned.-Indië mogelijk? (vervolg), door J. W. H. Hofstede. — De advocaat (vervolg). — Pluimveeteelt. Over enkele vreemde kippensoorten, door Z.

No. 18. De landbouwverenigingen op Sumatra, door Sumatranus. — De positie van den administrateur in de bergcultures in verband met de a.s. reorganisatie van het Ned.-Ind. Landbouw Syndicaat, door Zuiderhoff. — Ked. Landbouwvereniging. — De Malangsche Landbouwvereniging. — De Japansche landbouw, door D. N. — Het kiezen der bemestingsstoffen. De betekenis der voedingsstoffen voor de plant, door W. Dibbetz. — Een bezoek aan het geïsterde land (door de laatste Kloetuitbarsting). — Vooruitgang Heveacultuur, door C. M. Hamaker. — De koffiecultuur. — De extra koffiebelasting. — De advocaat (vervolg). — Pluimveeteelt. Enkele wenken voor houders van legkippen, door Z. — Malaise en kleine landbouw. — Arbeidsraden.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 35. Huwelijksgebruiken in Indië (vervolg), door N. — Eenige mededeelingen omtrent den onbekenden stam der „Oeringoep“ in Centraal Nieuw-Guinea, door J. Jongejans. — De competentie van den Gouvernementsrechter in Ned.-Indië. VII. De Raden van Justitie, door Mr. H. M. B. t. H. R. — De suikerindustrie op Java, hare geschiedenis en ontwikkeling. Vervolg: De negentiende eeuw (slot), door H. Ch. G. J. van der Mandere. — West-Indië. Curaçao. Rapport. — Suriname. — Onze Ned.-Indische hadji's en de bedevaart naar Mekka (vervolg).

De Indische Mercur.

No. 48. Berichten van de Afdeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 8. Briketteering van afval, door Dr. E. C. Jul. Mohr. — Regenwaarnemingen op Sumatra's Oostkust, door Dr. L. P. de Bussy. — Winstuitdeeling bij de suikerindustrie op Java, door G. Gonggrijp, besproken door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Rubberplantersvereniging te Bandoeng. — Verslag der Suiker-enquête-Commissie. — Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam (uit het jaarverslag van 1920). — Handel van Japan met Nederland en Ned.-Indië in het eerste halfjaar van 1921. — Literatuur over vezelstoffen, plantenziekten en -plagen, bodemvraagstukken.

Sluyters' Monthly-East Indian Magazine.

Vol. 2, Nr. 11. The crisis in public education in the Philippines (based on the 21th annual report of the Director of education), by W. Robb. — Palembang, the Venice of

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000.- Statutaire Reserve - 18,979,250.- Buitengewone Reserve - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-lijke en Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S: Met één jaar opzegging 4 1/2 pCt.

Voor andere termijnen nader overeen te komen.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER BEVERWIJK, BLOEMENDAAL EDAM, HILLEGOM, HOOFD-DORP, LISSE, PURMEREND IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 21a Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's. Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz. EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel-, Papier-, Ijzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Voor Collectieve

Ziekte-

Verzekering

is de aangewezen Maatschappij

Centrale-Onderlinge

Ziekenkas onder Administratie der Z.H.V.

Pletterijkade 50 's-Gravenhage

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting. :-:

Koninklijke West-Indische Maildienst Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haiti.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Geregeld MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draaddooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS

Door een geroutineerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk, (oud-leerling van de wereldberoemde „Professeur de Coupe“ A. NEMLING te Brussel) worden systematisch schriftelijke lessen gegeven (ook naar Indië) ter bekwaamheid in het geven van een chique coupe aan Uw Dames- of Heeren- en Kinderkleding. Prijs 18 lessen f 12.—, per geheele cursus slechts f 45.— (bij vooruitbetaling). Vraagt uitgebreide prospectus aan INSTITUUT VOOR SCHRIFTELIJKE LESSEN, Kapeistraat 3, APELDOORN. Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

Hadi-Poestaka

Boekhandel en Uitgevers-Mij.

Nobelstraat 20 - Den Haag

Telef. H. 475.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut“ en van „De Commissie voor de Volkslectuur“ te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Mevr. Fruin-Mees, Geschiedenis van Java in 2 dln. met talrijke illustr., p. deel f 6.—.

H. F. Tillema, Kromo-blanda, 4 dln. met vele lichtdrukken (antiquarisch).

Emiel Hullebroeck, Een Noodkreet uit Indië (over den achteruitgang der Indische Kunstnijverheid) à f 1.—.

Praeadviezen voor het Java-Congres, over Muziek- en Geschiedenis-onderwijs f 1.50 en f 3.50.

Werken van Noto Soeroto, p. deeltje f 3.75.

Werken v. Rabindranath Tagore à f 1.75.

Pracht-plaatwerken over Bali, Java, China en Japan, per band f 8.—.

„Soembangsih“, gedenkboek Boedi Oetomo, een werk met talloze illustraties samengesteld uitsluitend door Indonesiërs, f 4.50.

Binnenkort verschijnt bij ons een rijk geïllustreerd boek over den Javaanschen Dans door Th. B. van Lelyveld.

KUNSTINSTITUUT
De Scheveningsche Muziekschool
 Dir. JOSEPHINE WINTER
 Keizerstraat 23 - Scheveningen

the East, by Capt. S. van Ronkel (with ill.). — Essential oils, by Dr. J. J. B. Deuss. — Scenes from the isle of Flores. — In the vast river basin of the Kapoas. Some notes on the Western division of Borneo, by A. M. W. van Renesse. — From the shadows of the past, by C. G. van der Kop (met zeer duidelijke plaat waarop de Batoetoelis, bij Buitenzorg). — A talk about Philippine tobacco and how we make cigars out of it, by H. Sulzer. — On the edge of a crater. An ascent of the Tangkoeban Prahoe, by Ph. T. Jurgen (with ill.).

Ned.-Indisch Rubbertijdschrift.

6e jaarg. No. 15. Ned.-Indië en Nederland op de 5e Internationale tentoonstelling van rubber en andere tropische producten te Londen. — De rubberpositie en de toekomstpolitiek. — Jaarverslag A.V.R.O.S. — De Malangsche Landbouvereeniging (vervolg). — Gecoaguleerd melksap in de houtvaten van Hevea. — Over de kurklaag van Hevea-schors. — Een protest van Engelse zijde (over productebelastingen). — De positie van de rubbercultuur ter S. O. K. — De beslissing inzake rubberproductie-beperking.

Natuurkundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Deel 81, afl. 2. Vulkanische verschijnselen en aardbevingen in den Oost-Indischen Archipel, waargenomen gedurende het jaar 1920. Verzameld en bewerkt door het Kon. Magn. en Meteorol. Observatorium te Batavia. — Oud-Javaansche gegevens omtrent de vulkanologie van Java, door D. van Hinloopen Labberton (I. De Goenoeng Moerya en de Sjaaka-jaartelling. — II. De afscheiding van het eiland Madoera in 222 na Chr. — III. De ondergang van Midden-Java in 1006 na Christus. — IV. De gegevens van Pararaton en Nagarakrtagama met betrekking tot het tijdvak 1200—1500 na Chr. — V. Javaansche gegevens uit den Maratamtijd tot 1675 A.D.) — Verslag van de werkzaamheden van de commissie voor vulkanologie en het ontworpen plan voor de vulkaanbewaking, door S. W. Visser. — Zware regenval in den Zuid-Preanger in October 1920, door Dr. J. Broerema.

De Amboinees als inheemsch soldaat.

De hr. Dolf Pattipeilohy heeft onlangs over dit onderwerp een lezing gehouden, welke in brochurevorm in druk is verschenen (te Weltevreden, Drukkerij Mercurius). Merkwaardige ontboezemingen van een der trouwe zonen, verdedigers en vrienden der Nederlandsche vlag in Indië, meer dan drie eeuwen lang.

Handelsberichten.

In het Nr. van 1 dezer mededeelingen over de scheepvaart op en in Ned.-Indië gedurende 1920. I. Scheepvaart onder Nederlandsche vlag. 2. Scheepvaart onder vreemde vlag. III. Prauwvenveren. IV. Veemen.

De buitenlandsche handel tusschen Japan en Ned.-Indië gedurende het eerste halfjaar van 1919, 1920 en 1921 (Korte Berichten, 27 Oct. 1921). — Opgaven omtrent de geogste uitgestrektheden en de opbrengst van sawahpadi op Java en Madoera, gebaseerd op gegevens van de landrente-proefsnitten. (Id. 20 Oct. '21). — De pepersituatie in het Verre Oosten. I. Ned.-Indië (Idem).

Particuliere Landbouw-nijverheid. Lijst van ondernemingen. (Periodieke publicatie van het Departement van Binnenlandsch Bestuur). Deel I—III. Verbeteringen en aanvullingen tot 1 Juli 1920 (Semarang, G. C. T. van Dorp en Co.)

Jaarverslag over de Poeloe-Laoet steenkolen ontginning gedurende het jaar 1919 (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Practische wenken voor houders van paarden in Ned.-Indië, door Pacor. Geïllustreerd met 68 afbeeldingen tusschen den tekst. 4e vermeerdeerde druk. (Weltevreden, G. Kolff en Co.)

Adresboek voor de Ned.-Indische nijverheid. Uitgave van de Afdeling Nijverheid van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

De anophelinen van Ned. Oost-Indië, door Prof. Dr. N. H. Swellengrebel, 2e druk. (Koloniaal Instituut te Amsterdam. Mededeeling No. XV. Afdeling Tropische Hygiëne No. 10).

Wetboek van Strafrecht voor Ned.-Indië (Staatsbl. 1915 No. 732, 1918 Nos. 30, 292 en 755, 1919 No. 27, 1920 Nos. 378, 382, 556, 812 en 868, 1921 No. 103). Hollandsche en Maleische tekst. Uitgave van de Volkslectuur. (Weltevreden).

Tegenstrijdige meeningen van sociaal-democraten over Indië. — Het rapport van de Suiker-enquete-commissie (vervolg), door H. Ch. G. J. v. d. M. (De Vrijheid, 30 Nov. 1921).

Tjokroaminato. — De Mekka-bedevaart. (De Java-Post, 21 Oct. 1921). — Louis Couperus naar Indië, door v. A. (Id. 28 Oct.)

Hollandsche hoeren op Java, door v. L(ingen). (Neerlandia, Dec. 1921).

Fa. A. C. LINSCHOTEN
 Fred. Hendriklaan 211 Telef. Schev. 47
 COMPLETE KEUKENINRICHTINGEN.
 Gas- en Kolefornuizen. Huishoudelijke Artikelen.
 Electriche Ornamenten. Strijkijzers. Comforen. etc.
 BADEN & GEIJSERS.
 Zendingen naar O. en W. onder gar. en gaven overtocht

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
 2de Schuijftstraat 332 (Duinoord), Den Haag.
 Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

Verslag omtrent het beheer en den toestand van het Landsopvoedingsgesticht te Semarang gedurende het dienstjaar 1920. Samengesteld naar de door den Directeur van Justitie gegeven aanwijzingen. (Weltevreden, Visser en Co.)

Verslag van het Kantoor voor de voedselvoorziening te Batavia 1920—1921. Opgemaakt door P. R. W. van Gesseler Verschuer. (Batavia, Drukkerij De Unie).

Baan- en talud-afschuivingen in Ned.-Indië, door ir. F. J. Dijkhoorn (met afb.). — De radioverbinding Indië-Nederland, door ir. E. F. W. Völter. — Congres voor Volkshuisvesting te Semarang in 1922. (De Ingenieur, 3 Dec. 1921).

Oude zeemanstaal (in verband met het scheepvaartverkeer van de O.-I. Compagnie), door S. Kalff. (Het Nederlandsche Zeewezen, 1 Dec. 1921).

Bali (het verslag Mooyen over de verwoestingen aan bouwwerken door de aardbeving van 1917), door T. van Erp. (Amsterdamer, 24 Sept. 1921).

Hikayat Hang Tuah. Die Geschichte von Hang Tuah. Aus dem Malayischen übersetzt von H. Overbeck. (Meisterwerke Orientalischer Literaturen. Band 7 u. 8). (München, G. Müller, 2 Bde).

Suriname.

Ingediend is een wetsontwerp tot vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1922. De uitgaven worden geraamd op f 8.894.377 en de inkomsten op f 5.246.336; een nadeelig verschil dus van f 3.648.041. De door leening te verkrijgen gelden worden gesteld op f 1.493.000 en de Rijksbijdrage op f 2.155.041. Deze cijfers waren op de voorloopige begrooting 1922 respect. f 9.095.027, f 5.185.136, f 3.909.891, f 1.493.000 en f 2.416.891 en op de begrooting 1921 f 8.763.610, f 5.497.566, f 3.266.044, f 1.375.090 en f 1.890.954.

In verband met minder gunstige vooruitzichten zijn voor 1922 lagere opbrengsten geraamd ten aanzien van de inkomstenbelasting (f 100.000), de invoerrechten (f 150.000) en de ontvangsten uit de boschbedrijven (f 125.000). Daartegenover kon hooger geraamd worden de opbrengst van de accijnsrechten (f 150.000) wegens doorwerking van de kortelings plaats gevonden hebbende verhooging van deze rechten, van de zegelrechten (f 14.000) en van de postrechten (f 25.000).

Nieuwe middelen zijn de ontvangstposten terzake van de ingestelde landbouwveilingen (f 10.000) en van het brandhout-kapbedrijf (f 73.000).

De raming van de vervoer- en vrachtgelden van de koloniale vaartuigen is met rond f 75.000 verhoogd.

De ontvangsten op het middel: terugbetaling door het Immigratiefonds van uit de koloniale kas genoten voorschotten, zijn voor 1922 f 300.000 minder geraamd dan voor 1921.

Voor het onderhoud van landsgebouwen is op deze begrooting uitgetrokken f 130.000; voor het onderhoud van land- en waterwegen f 110.000; voor nieuwe werken f 101.000.

Ten einde bezuiniging op papier en drukkosten ten aanzien van de begrotingsstukken te verkrijgen, heeft de minister deze zooveel doenlijk beperkt, o.a. door opneming in de Memorie van Toelichting van enkele overzichten, die vroeger afzonderlijk plachten te worden overgelegd.

In de vergadering van de Tweede Kamer van 29 November was o.m. aan de orde: Aanvulling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor 1921 (Voorschotten landbouwondernemingen met koffie of cacaoaanplant).

Bij dit wetsontwerp vroeg de heer de Jonge eenige inlichtingen omtrent de te verlenen voorschotten. De minister is vooruitgelopen op de te nemen beslissing van de Kamer en wel tot een bedrag van 2½ ton. Door de West-Indische Cultuurbank is aan de noodlijdende plantages echter slechts voor f 59000 aan voorschotten verleend. Spreker vindt het dan ook een zeer eigenaardige toestand, dat de regering aan die Bank een voorschot heeft

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND“
 AMSTERDAM.
PASSAGIERSDIENST
 van Amsterdam via Southampton, Genua, Port-Said naar
 SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON N°. 2512

□ □ **DROGERIEN** :: :: **CHEMICALIËN** □ □
 □ **DEP'T DER MEEST BEKENDE BINNEN-** □
 □ □ **EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS** □ □

gelaten van f 193.000, waarmede deze haar bedrijf kan financieren. Dit is een ongeoorloofde toestand. De Minister van Koloniën (de heer de Graaff) deelde mede, dat de bewuste voorschotten onder toezicht van bestuurszijde worden gegeven, zoodat van willekeur geen sprake kan zijn.

De heer de Jonge antwoordde, dat hij hiernaar niet heeft gevraagd. De zaak is alleen, dat de West-Indische Cultuurbank een voorschot van f 193000 heeft, waarmede zij naar willekeur kan financieren.

De Minister verklaarde, dat het voorschot in geen anderen vorm kon worden verleend, doch dat het uitsluitend dient voor het aangegeven doel.

Het wetsontwerp werd z. h. stemming aangenomen.

De gouverneur heeft een voorstel ingediend om hem te machtigen bij besluit bepalingen in het leven te roepen betreffende den in- en doorvoer van vuurwapenen of onderdeelen daarvan.

Hoewel de bedoeling niet is om een speciale vergunning noodig te maken voor dien invoer, acht de gouverneur het wenschelijk dat hem de middelen worden verschaft om den invoer van vuurwapenen onder controle te stellen.

Een Surinamer die thans in Mexico vertoeft, schrijft aan „De West”, dat hij gaarne zou zien, dat in het openbaar een woord van dank werd gericht aan den Nederlandschen consul te Vera Cruz, den heer Oosterzee. Zoowel hij als andere Hollandsche onderdanen hebben op de meest hupsche wijze hulp en steun ondervonden van den consul. Met erkentelijkheid werd verder opgemerkt, dat de consul geen onderscheid van ras kent. Ieder Hollandsch onderdaan, onverschillig van welke kleur hij is, is hem even lief en ondervindt op de meest daadwerkelijke wijze zijn steun en voorlichting. Om kort te gaan, hij is, volgens den brievenrijver, in elk opzicht de juiste man op de juiste plaats.

De uitgifte van nieuwe bankbiljetten der Surinaamsche bank van vijf en twintig gulden is begonnen. Zij lijken, wat figuren en teekeningen betreft, veel op de nieuwe biljetten van tien gulden, onlangs in gebruik genomen, doch zijn groen van kleur. De nieuwe biljetten dragen den datum van 1 November.

De biljetten van f 25 worden om haar groene kleur in den volksmond genoemd „papegaai” en die van tien gulden, om haar roode kleur „raaf.”

Voor Nederlandsche lezers teekenen wij bij dit bericht van *De West* aan, dat in Suriname „raaf” de naam is van de Ara, de bekende groote papegaai, die men in den zomer in de dierentuinen in de hoofdlaan ziet.

Suriname van 1 November schrijft onder het hoofd „*De Republiek Suriname*”:

„Niet schrikken astublieft. Wij hebben geen omwentelingsplannen in het hoofd. De Republiek Suriname bestaat alleen in het brein van een Duitschen handelaar in Neurenberg, dus vermoedelijk in speelgoed: kanonnetjes, geweertjes, enz.

Deze ijverige koopman, op zoek naar relaties, had denklijk wel eens gehoord, dat ergens in Zuid-Amerika een land dat Suriname heet, gelegen is.

In Zuid-Amerika?

Wel, daar liggen immers allemaal republieken, en die zijn nog al vechtlustig uitgevallen — hebben dus een Ministerie van Oorlog. Gauw een aanbieding doen.

En hier ter stede werd ontvangen een schrijven geadresseerd:

An das Kriegsministerium
 der Republik Niederländisch
 Guyana,
 Paramaribo,
 Süd Amerika.

De Deutsche handelaar, fabrikant — of wat dies

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
 hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
 Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

meer zij — die zich alleen maar bekommert over de vraag hoe zijn oorlogsspeelgoed te plaatsen, kunnen wij vergeven dat hij niet op de hoogte is van de status van de kolonie Suriname.

Maar.....
 En dan volgt een tirade aan het adres van de „Nieuwe Rotterd. Courant” over iets dat niet anders dan een lapsus is en dat wij daarom voorbijgaan.

Uit „*Suriname*” van 4 November de volgende berichten:

„In den laatsten tijd valt een trek van Venezuelanen naar onze kolonie waar te nemen. Dit moet in verband staan met de positie van de balata-industrie in Britsch Guyana, op de grens van Venezuela, waarbij vele Venezuelanen werkzaam waren. Zij schijnen er geen bevredigend bestaan meer te vinden. Bij het balatbedrijf alhier heeft men ze gaarne. Zij stellen, wat voorschotten betreft, hunne eischen lager dan de arbeiders uit Berbice.”

„Bij G. R. van 27 October j.l. is bepaald, dat de standplaats van den Posthouder bij de Aucaners, gelegen in de Beneden Tapanahony, de naam van *Granman Staal Kondré* zal dragen.

Een aardige attentie van Gouverneur van Heemstra tegenover zijn voorganger, de man, die het eerst het beschavingswerk onder de Boschnegers van Gouvernementswege krachtig ter hand heeft genomen.”

„*Suriname*” van 11 November schrijft:
 „Op de grond Leydshoop in de Matappica is onder leiding van de heer Drost een proefaanplant van Sea-Island katoen aangelegd, welke tot dusver een succes is. Dezer dagen is het product geoogst. De opbrengst was ± 2200 K.G. Verwacht wordt nog een pluk van 800 K.G.

Dit katoen, waarvan al vroeger monsters naar Europa en Amerika verzonden waren, is aldaar zeer gunstig beoordeeld. Het is eerste klasse product en kan een marktprijs van f 5 per K.G. opbrengen.

De bedrijfskosten zijn zeer laag. Gewoonlijk werken 1 à 2 man in de aanplant. Nu, bij de oogst, had men meer handen noodig en werden 7 mannen te werk gesteld.”

„*De West*” van 4 November vertelt van de expeditie onder leiding van den eerste luitenant *Gitz*, ten doel hebbende een voorloopige verkenning van de streek tusschen de Coppename en de vestiging *Coronie*. Deze verkenning houdt verband met plannen om bedoelde streek tot ontwikkeling te brengen en aan *Coronie* een betere verbinding met de buitenwereld te verschaffen. Door den aanleg van een landweg naar de Coppename (een afstand van ongeveer 40 kilometer) hoopt men *Coronie* in de toekomst een betere communicatie te geven.

De expeditie denkt omstreeks 14 November hare bestemming te bereiken. De gezondheidstoestand der leden is bevredigend.

Volgens „*De West*” van 8 November bestaat van particuliere zijde het voornemen een zending bacooven naar Nederland te verschepen. Een kleiner bezending, vroeger verzonden, gaf den indruk, dat het mogelijk is de verse vruchten zonder koelruimen naar Europa te verschepen.

„*De Surinamer*” van 10 November schrijft:
 „Per S.S. „*Commewijne*” keerde de heer E. Engelhard, leider der Bauxiet Maatschappij, uit Amerika terug.

Belangrijke verhooging der uitgaven schijnt niet in de bedoeling te liggen, maar volgens den heer Engelhard bestaan er plannen, die in de toekomst van groot gewicht voor de kolonie zullen blijken te

Verkrijgbaar bij de „Centraal Apotheek „*DE KOEDOE*”, Fred. Hendriklaan 166, 's-Gravenhage, Telefoon Sch. 1053

DIABETA RENNA

van Mevr. A. KRAJENBRINK, Soerabaja

DIABETA geneest suikerziekte in elk stadium
RENNA tegen niersteen en galsteen 13

Zorg, dat Uw zaak in alle opzichten een goeden indruk maakt. Zij maakt geen goeden indruk met slecht of 2de klas drukwerk. Eerste klas drukwerk tegen concurrerenden prijs levert U

N.V. Drukkerij ten Hagen
 Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

COLOMBIE BONTMANTELS

naar Maat

vanaf f 250.- Firma G. J. HILBRINK
 29 Westeinde Den Haag Tel. H. 633

L. E. NIEUWENHUIZEN
 LEIDEN - HOLLAND 126

Blikgroenten: Rood etiket (beste kwaliteit)
 Groen „ (tusschenseort)
HUISHOUDGROENTEN merk „Sleutels”
SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,
 Prinsstraat 35 - Den Haag.
 Telefoon No. 3902. 23

The English Sport Stores
 Frederik Hendriklaan 85
 The Hague

Sport articles and clothing of every description

N.V. Autogarage „CITO”

SCHENKWEG 7 - TEL. B. 804
 'S-GRAVENHAGE

Luxe Verhuur-Auto's

N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON
Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage
 Hoofdkantoor: Amsterdam
 Filiaal: Arnhem
 Filiaal: Gorinchem

Roemskerkstr. la Buijzenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
 Tel. H. 3493. Intere. Tel. 399. Tel. 286. Tel. 61.

Prijscouranten worden
 op aanvraag gaarne toegezonden.

Veer Export speciale conditiën.

H. A. VERHEIJ
ACCOUNTANT

LID DER NEDERL. BOND VAN ACCOUNTANTS

VONDELKERKSTRAAT 17
TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren.
 Doch het publiek moet weten, dat gij die levert.
 Dat bereikt gij alleen door goede en voordurende reclame.
 Gebruik dit blad voor Uw

Reclamecampagne

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafraichissements

NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Hollandsche Bank voor West-Indië

Wissel In- en Verkoop. Credietbrieven. Telegrafische Uitbetalingen.

Heerengracht 252 **AMSTERDAM** Telefoon N. 3290
CURAÇAO
 150 **CARACAS**
 VENEZUELA

Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseeeringen. Handelsinformaties. Rembours- en Document-Credieten.

zijn. Vooral als men zal vergelijken met wat in andere landen gedaan wordt, zal moeten erkend worden, dat wat de branche hier doet, buitengewoon is.
 Wij hopen binnen niet al te langen tijd dat inderdaad te mogen ondervinden."

Kort geleden hadden wij het over de Boschnegerstaking in het Marowijne district en de overeenkomst met de Aucaners die daarop gevolgd is. In haar nummer van 27 October opent „De Surinamer" een reeks artikelen om aan te tonen, dat de overeenkomst geen doel zal treffen, omdat daarbij te weinig rekening is gehouden met de culturele gesteldheid van den Boschneger.
 „Het verdrag veronderstelt stilzwijgend bij hem dezelfde opvatting, dezelfde rechtsgronden als bij het Bestuur en dit fundament, waarop het geheele verdrag, ook het oude, steunt, ontnemt het alle kans op succes."
 Het betoog wordt voortgezet in de nummers van 3, 6 en 10 November en wordt nog vervolgd.

Curaçao.

Begrooting 1922.

Verschenen is de begrooting voor 1922. De uitgaven zijn geraamd op f 2.796.31 (v. j. f 2.651.618), de koloniale middelen op f 1.302.529 (v. j. f 1.252.929), zoodat bijgepast moet worden een bedrag van f 1.493.787, tegen verleden jaar f 1.398.689, dus f 100.000 meer. Hierbij is geen rekening gehouden met de belastingvoorstellen der commissie ad hoc, die onlangs haar rapport heeft uitgebracht en eene hoogere opbrengst van f 420.000 in uitzicht stelt.

Het trekt wel de aandacht, dat de Minister zijn oordeel niet uitspreekt over de weigering van den Kolonialen Raad, om de begrooting af te handelen, waarover de voorlaatste aflevering van de *West-Indische Gids* een opstel bevat, dat het ongelijk aan de zijde van den Raad stelt.

Zeer te betreuren is het, dat de begrotingsstukken al weer verminderd zijn. De geheele toelichting bestaat nu niet meer dan uit negen omschrijvingen van posten en wie er iets meer van weten wil, moet of zich op de stukken van den Kolonialen Raad abonneren of Kamerlid trachten te worden, om de ter griffie neergelegde stukken te kunnen raadplegen.

Bij de voorschotten en andere buitengewone uitgaven tot bevordering van den landbouw en ter verbetering van de veeteelt, het plan-Helfrich zouden wij ze willen noemen, geraamd op f 145.000, wijst de Minister er op, dat hij de voorstellen van den afgetreden Gouverneur in de loopende begrooting overgenomen heeft onder voorbehoud, dat de voorgenomen maatregelen met het oog op de in de kolonie op landbouwgebied opgedane ervaring langs meer geleidelijken weg ten uitvoer zouden worden gebracht dan volgens het door dien Gouverneur ontworpen schema in diens voornemen lag. Daarom trekt de Minister f 67.000 minder uit dan op het ontwerp, bij den Kolonialen Raad ingediend, uitgetrokken is.

Het is zeer opmerkelijk, dat, hoewel gelijk wij zeiden, geen hoogere belastingopbrengst tengevolge van belastingherziening is geraamd, toch f 525.000 berekend wordt voor de traktementsherziening der ambtenaren, hoewel ook hier weer de Minister die bezoldigingsverbetering afhankelijk stelt van het vinden van de helft der middelen in de kolonie. Wij willen nog eens op een groot nadeel van dit dreigement aan het adres van den Raad wijzen. Erg scheutig met belastingherziening zal de Raad niet zijn, dat is al wel uit verschillende opmerkingen der leden gebleken. Neemt het bestuur de voorstellen der commissie over, dan zou het wel eens kunnen gebeuren, dat de Raad daarvan maar zooveel toestond, als noodig is om aan bovengenoemde voor-

waarde te voldoen. Maar hoofdzaak blijft, dat aan de ambtenaren een al te lang onthouden voldoende bezoldiging nog langer niet wordt betaald.

Geschiedkundig Congres te Rio de Janeiro.

Ter gelegenheid van de honderdjarige onafhankelijkheid van Brazilië zal te Rio de Janeiro in de maand September 1922 een Internationaal Congres van Amerikaansche geschiedenis worden gehouden. Een der afdelingen is gewijd aan de Geschiedenis van de Nederlandsche West-Indische eilanden.

De Nederlandsche koloniën in Amerika zijn wel niet rechtstreeks door het bestuur van het Congres tot deelneming uitgenoodigd, doch zullen, evenals Nederland zelve, op dit congres door H. M.'s gezant te Rio de Janeiro vertegenwoordigd worden, terwijl door het Departement van Koloniën eenige bijdragen over de geschiedenis van Suriname en Curaçao zullen worden ingezonden.

Naar wij vernemen, zal het bestuur der Kolonie trachten nog meer bijdragen betreffende de Curaçaosche geschiedenis te verzamelen, waartoe echter de medewerking noodig is van allen, die in de geschiedenis onzer West-Indische bezittingen belang stellen, hetzij doordat zij die bestudeerden, hetzij doordat zij, wat anderen schreven, verzamelen. Daar de inzendingen reeds half April 1922 te Rio de Janeiro moesten zijn, is de beschikbare tijd niet groot, waarom wij hopen, dat allen, die iets zouden kunnen bijdragen, zich zoo spoedig mogelijk in verbinding zullen stellen met den inspecteur van het onderwijs, alhier, aan wien door het bestuur is opgedragen de bijdragen voor het congres te verzamelen.

St. Martin.

Uit eene correspondentie in de *Amigoe di Curaçao*:

„De Gezaghebber is weer op een dienstreis gegaan. De rechter trad echter als zijn vertegenwoordiger op en niet de ontvanger, zooals door de wet is bepaald. Wij treden niet in de redenen, die den heer Gezaghebber tot dit besluit hebben doen komen. Het recht komt hem toe om aan te wijzen wien hij wil, om gedurende zijne afwezigheid de teugels van het bestuur in handen te nemen, wat geen gemakkelijke taak is. De aanwijzing van den rechter als zijn vertegenwoordiger komt ons echter al heel logisch voor. Op Saba en St. Eustatius is de ontvanger aldaar degene, die in officieelen rang naast den Gezaghebber staat. Allerbest is het dus daar den ontvanger te benoemen tot den persoon, die in den regel den heer Gezaghebber vertegenwoordigt. Op St. Martin is het wat anders. Naast den Gezaghebber staat de rechter in rang; daaruit leiden wij af, dat de rechter de meest geschikte persoon is om hier als vertegenwoordiger van den Gezaghebber op te treden."

Inspectie.

De eerste droge dagen werden door den Gouverneur benut om de scholen te bezoeken. Ook de Schoolcommissie hield inspectie. (A. d. C.)

Havenbeweging.

Het record wordt alweer verhoogd. Gedurende October liepen onze haven binnen 94 stoomschepen en 84 zeilschepen, te samen dus 178 schepen.
 41 behooren tot de vloot der C. P. M.
 Die is tegenwoordig in volle actie, goed profiteerend van de kalme zee dezer maanden. In de aanstaande windmaanden zal het zoo vlot niet meer gaan.
 In October voerde de vloot 21.000.000 K.G. ruwe olie aan.
 In October werd ± 6000 gld. aan loodsgeld ontvangen.
 Toch staat de echt Curaçaosche Scheepvaart, die der zeilschepen, er niet zoo bijzonder gunstig voor. De vaart op Maracaibo is door de scherpe concurrentie met de stoombooten voor de zeilvaart zoo goed als verloren.

PIANOHANDEL
P. MOSTERT
 Reinkenstraat 16 DEN HAAG

Vakkundig Stemmen en Repareeren
 Gereedmaken voor de Tropen

Het beste Engelsche Rijwiel **de Rutge-Whitworth**
 Het beste Hollandsche Rijwiel **de Hima**
 Vertegenwoordigers voor DEN HAAG
Fa TIMMERMAN & Co.
 Tasmanstraat 147 Pletterijstraat 170
 Telefoon H. 7356 134 Telefoon H. 8742

Bevelen ons beleefd
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZOON

Telefoon H. 1880 en H. 3331

Waldeck Pyrmontkade 88 - Den Haag

Stookt onze
1^e soort
Turfbriketten

Hopen we, dat onze koene zeevaarders weer een nieuwe haven in de buurt ontdekken waar wat te halen valt, en liefst wat te brengen ook.

(A. d. C.)

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

Frankrijk—Engeland—Angora.

In verband met de uitspraken van markies Curzon, als commentaar bij de Engelse nota over 't Fransche accoord met de Angora-regeering, en de daarop gevolgde besprekingen van dien minister met graaf de Saint Aulaire, Frans gezant te Londen, achten wij 't dienstig hier de voornaamste punten in herinnering te brengen van die door de Fransche pers zoo vinnig aangevallen nota.

't Stuk van de Foreign office was een repliek op de laatste Fransche mededeeling betreffende het accoord met Kemal pasha. Het is in hoffelijke termen gesteld, maar vraagt toch beslist om de punten op de 's te zetten.

Engeland neemt acte van de verklaring, volgens welke 't accoord volstrekt niet de erkenning van de Kemalistische regeering insluit en slechts de strekking heeft te blijven binnen de aan elke mogendheid gelaten vrijheid om te beslissen over die vraagstukken, waarbij alleen hare eigene belangen betrokken zijn.

Wat de bescherming der christen minderheden in Cilicië betreft, zegt de Britsche nota wel kennis genomen te hebben van de waarborgen, welke Frankrijk verzekert hiervoor ontvangen te hebben van de regeering te Angora, maar zij acht deze bepaald onvoldoende om daarop te durven vertrouwen.

De Britsche regeering vestigt verder o.m. ook de aandacht op de aangegeven grensregeling, waardoor een afdeeling van den Bagdadspoor over Turksch grondgebied zou loopen, met de daarvan te vreezen gevolgen.

Wij halen ook deze regels nog aan:

Wij vragen aan de Fransche regeering, wier goede bedoelingen wij niet verdenken, deze voortaan ook wel in daden te willen weergeven en ons, op duidelijke wijze, te willen aanwijzen, hoe, naar haar meening, 't sluiten van 't Angora-accoord kan meewerken om een algemeen vrede in de Levant tot stand te brengen.

In 't openbaar wordt, al dan niet in verband met Curzon's nota, voor de onvoldoende waarborging van de veiligheid der christen levendige belangstelling opgeroepen. Ooggetuigen van de allertreurigste behandeling van Armeniërs door Turken dragen verhalen bij, die 't ergste doen vreezen, zoodra de beschermende hand van een krachtige Europeesche mogendheid mocht komen te ontbreken. Vertegenwoordigers van de christenen in Cilicië hebben zich in wanhoopskreten tot de Londense regeering gewend. Naar verluud zouden alleen op 't bericht reeds van 't zich uit Cilicië terugtrekken der Franschen, duizendtallen van christenen uit 't land zijn gevlucht, wetende wat hun van een Kemalistisch bestuur te wachten staat. Dit bestuur is intusschen op 1 December ingegaan.

De regeeringen te Parijs en te Angora verklaren wel, dat voor een dergelijke vrees geen reden bestaat, maar zij vinden 't toch wijs aan 't accoord een nadere overeenkomst toe te voegen om alle betrokkenen gerust te stellen.

Hamid Bey, minister van buitenlandsche zaken te Angora, de aangewezen civiele gouverneur voor Cilicië, en Mochedin Pasha, de waarschijnlijkste toekomstige militaire gouverneur, zijn met de delegatie Franklin Bouillon over de volgende punten tot overeenstemming gekomen:

1°. afschaffing van het recht op de requisitie van 40 pct. der bezittingen, gedurende den veldtocht voor de Sakaria toegepast; 2°. nitstellen der toepassing van den dienstplicht; 3°. vormen van eene Fransch-Turksche commissie, met vertegenwoordiging van alle in Cilicië aanwezige religieuze richtingen, ter bescherming van de eigendommen der gemigreerden; 4°. verzekeren van de algeheele persoonlijke vrijheid en van de erfbieding van 't eigendomsrecht; 5°. onverwijld algemeene amnestie.

Naar verzekerd wordt, heeft de bekendmaking van deze waarborgen en de benoeming van Hamid Bey, die in Oost-Anatolië de sympathie wist te verwerven, een gunstigen invloed gehad op de algemeene stemming der christenen in Cilicië. Wij lezen hierbij echter tevens, dat hiertoe ook de aankomst van Fransche ambtenaren te Adana, te Aintab en in de voornaamste steden van Cilicië medewerkt. Dit lijkt ons geene ontkenning, doch daarentegen juist een bevestiging van de opvatting, dat Europeesch toezicht onmisbaar is. De zwakke zijde van 't getroffen accoord is het overlaten van regeering en bestuur aan de Kemalisten; de wederkomst van de Fransche ambtenaren is in de nieuw gemaakte bepalingen niet vastgelegd, zij zal slechts voor beperkten duur zijn. Men zal zich hierdoor wel niet laten verschalken.

Toen wij een paar weken geleden van 't Angora-tractaat gewag maakten, wezen wij dadelijk op 't daarin opgesloten gevaar. De Kemalistische regeering zal vooruitzichten voor

een goede behandeling der christenen openen, maar al te spoedig zullen de Turksche autoriteiten wel weer eene aanleiding vinden om de christenen, de Armeniërs in 't bijzonder, van allerlei te beschuldigen, waardoor zij de van ouds bekende wreede bestraffingen schuldig zullen worden verklaard.

Een ander punt, waarop wij bij diezelfde gelegenheid ook wezen, is de terzijdezetting van 't bewind te Constantinopel. Van Fransche zijde wordt dit wel ontkend, door te spreken van een plaatselijk accoord, hetgeen iets anders is dan een verdrag tusschen twee regeeringen, maar iedereen herkent hierin de Fransche slag. Het gerucht over een uitnodiging van Angora aan den Sultan om zijn zetel van Constantinopel naar Angora over te brengen, sterkt intusschen 't vermoeden dat Kemal pasha den Sultan wel wil behouden, maar hem tevens ten volle onder zijn invloed wil brengen. Is dit voorstel inderdaad gedaan, dan zou er misschien iets goeds uit kunnen groeien. De wensch van velen, o.a. van Groot Britannië, om den Sultan Europa te zien verlaten, zou dan, als een vrijwillige daad, verwezenlijkt worden. De tegenstelling en tweeslachtigheid der twee Turksche regeeringen zou kans hebben getemperd te worden. De herziening van 't Verdrag van Sévres zou gemakkelijker worden, Frankrijk en Engeland zouden wellicht in de Levant-kwestie dichter tot elkander komen.

Volgens een telegram in de „N. R. Ct.” zouden de ministers van buitenlandsche zaken van Frankrijk, Engeland en Italië tot een Sevant-bijeenkomst besloten hebben.

Monument van Vollenhoven.

Tijdens zijne reis door West Fransch-Afrika heeft de minister van koloniën, Albert Sarraut, te Dakar den eersten steen gelegd voor het gedenkteeken, gewijd aan de nagedachtenis van onzen landgenoot van Vollenhoven, oud-gouverneur-generaal der kolonie, gevallen bij den strijd in Frankrijk. De minister sprak in gloedvolle woorden over de buitengewone verdiensten van den grooten gouverneur-generaal, die zijn vriend was en die voorheen zijn medewerker in Indochina is geweest.

De keizer van Annam naar Europa.

Het voornemen bestaat bij keizer Khai Dinh, om in de lente van 1922 een reis naar Frankrijk te maken, vergezeld van den kroonprins. De gouverneur-generaal van Indochina, de heer M. Long, houdt zich reeds met de voorbereiding bezig. Een bezoek aan de tentoonstelling van Marseille staat op het program.

Het Nieuwe Hebriden vraagstuk.

Naar aanleiding van hetgeen wij de vorige week mededeelden over het verkoopplan van de Fransche maatschappij, eigenares van ongeveer de helft van het grondgebied der Nieuwe Hebriden, doen wij hieronder eenige korte grepen uit een protest door „l'Institut Colonial” te Parijs tot de Fransche regeering gericht. Van welk gezichtspunt men 't verband tusschen de Nieuwe Hebriden en 't overige Fransche koloniale gebied ook beschouwen moge, 't recht en de feiten vergen de definitieve toewijzing van den geheelen groep aan Frankrijk, na de beëindiging van het tijdelijk geldend Anglo-Fransche condominium.

De archipel vormt als 't ware één met Nieuw-Caledonië. Hij is 't knooppunt voor de stoomvaartlijnen, die, van Panama en Tahiti uitgaande, op Indochina of Australië gericht zijn. Ligt Nieuw Caledonië slechts op 400 K.M., Australië en Nieuw-Zeeland liggen op 2000 K.M., de Tidjeilanden op 1000 K.M.

De ontdekking door Bougainville viel eerder dan die door Cook. De eerste kolonisten waren Franschen, uit Nouméa afkomstig. Sedert 1875 hebben de kolonisten, zelfs Engelschen, meermalen verzocht onder Fransch bestuur te komen. In den grooten oorlog gaf het Fransche gedeelte 263 jonge mannen voor deelneming aan den strijd, van wien 5 sneuvelden, terwijl het Britsche gedeelte slechts 2 Engelsche strijders zond.

De bevolking telt 997 Franschen op slechts 258 Engelschen. De Compagnie française bezit 800.000 hectaren, tegen 130.000 in Britsch bezit. De handelsbeweging teekent zich door de verhouding 76 pct. tegen 24 pct. in 't voordeel der Franschen. De rijkdommen van 't land zijn aanzienlijk, voornamelijk door de opbrengst van katoen, santalhout, koprah, enz.

L'Institut Colonial vraagt zoo spoedig mogelijk beëindigen van 't bestaande condominium, door met Groot Britannië in overleg te treden, ten einde te kunnen komen tot een onvoorwaardelijke inlijving van den archipel bij het koloniaal Fransche gebied.

Mededeelingen.

Van de Afdeling Nijmegen:

LEZING MET LICHTBEELDEN in de Kleine Concertzaal van „De Vereeniging”, op *Maandag 12 December a.s.*, des avonds te 8 uur.

N. LOEB - DEN HAAG

NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING

OP TERMIJNBETALING

173

Een keurig,
zeer gewild,
tevens practisch

C A D E A U
VOOR DAMES

IS

François Blom's
Moderne Kookkunst

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels

EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889 en de Kookkunst-Tentoonstellingen te Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage 1892 en met het Eere-Diploma op de Tentoonstelling te 's-Gravenhage 1905.

Ingenaaid f 4.25 In linnen stempelband f 5.50

Verkrijgbaar in den Boekhandel en bij de Uitgeefster de N.V. TEN HAGEN, Den Haag.

M. VISSER,

voorb. A. J. ROBBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

Tagore's Opvoedingsidealen

door NOTO SOEROTO

Met 5 illustraties

Prijs . . . f 2.20

Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster

Een boekje, als een vreemde bloem, waaraan wonderde geuren ontzweven, deze Idealen van Tagore over opvoeding, in het stille woudheilgdom van Shanti Niketan opglanzend, dat stille oord, waar de vrede zelve schijnt te wonen. Er ruischt iets in deze idealen, als de melodie van een lied, in vreemde taal gezongen, dat heel uit de verte tot ons komt, ons dwingt tot stilstaan, tot luisteren; dat ons ontroert met een zonderlinge ontroering, half genot, half smart . . . (ELISE SOER in „De Tijdspiegel”).

Uitgaven van „Hadi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Nobelstraat 20

Den Haag

Tel. H. 474

P. J. VEELO & Z^{VEN}
DEN HAAG

Lange Houtstraat 15^B :: Tel. H. 6655

„WONING .. INRICHTING

Behangerij

Stoffeerderij

Zijt Gij abonné

van het rijk geïllustreerde Maandblad NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer aan bij de Administratie

Nobelstraat 20, Den Haag

Telefoon H. 474

Telefoon H. 475

OLYMPIA THEATER

Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814

Elken Vrijdag nieuw afwisselend programma.

Doorlopende Voorstelling, aanvang 8 uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon geschieden.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Spreker: de heer M. C. van Daalen Wetters, alhier, 1e Luit. Inf. van het Oost-Indisch Leger. Onderwerp: *Over Java en zijn bewoners.* Na afloop der lezing nog een uurtje gezellig samenzijn en dans. Alle leden hebben het recht van introductie.

De Secretaris der Afdeling:
W. M. HAYE,
Slichthorststraat 13.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer A. J. Gooszen, Landrechter te Solo (Java).

Ter inzage, voor belangstellende leden, op de leeszaal, Heulstraat 17, het Jaarverslag over de Poeloe-Laoet Steenkolenontginning gedurende het jaar 1919, uitgegeven door het Departement van Gouvernementsbedrijven in N.-I.

Voor belangstellende leden ligt op de leeszaal, Heulstraat 17, ter kennisneming het verslag van het congres (3e jaarvergadering) ter bespreking van de Prae-adviezen betreffende „Het arbeidsvraagstuk in verband met de noodzakelijke ontwikkeling der Buitengewesten (Poenale sanctie).” Publicatie der Vereeniging voor Studie van Koloniaal-maatschappelijke vraagstukken.

Van het Informatie-Bureau (Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechts-wetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechts-wetenschap).

Leeraar in de plant- en dierkunde.

Leeraren in de Nederlandsche taal.

Leeraren in het Duitsch.

Leeraren in het Fransch.

Leeraren in de wis- en natuurkunde.

Leeraren in het teekenen (akte Me en g).

Leeraren in de Staatswetenschappen.

Leeraren in de scheikunde, allen volledig bevoegd.

Civiel- of bouwkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.

Werktuigkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.

Pensionneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.

Leeraar met K¹ bevoegdheid.

Gouvernementsarts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst of bij den dienst der pestbestrijding (voor vasten of tijdelijken dienst).

Analysten.

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Verpleger 1ste Klasse voor de militaire hospitalen.

Verpleegster 1ste klasse voor de operatiezaal.

Verpleegster 1ste klasse voor de Röntgenologie.

Landbouwleeraar (landbouwkundig ingenieur).

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Waterbouwkundig ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.

Electrotechnisch ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.

Werktuigkundig ingenieur voor het baggerwezen.

Civiel-ingenieur die zich gespecialiseerd heeft op het gebied van riolering en waterzuivering.

Vakkundige die zich gespecialiseerd heeft op het gebied van riolering en waterzuivering.

Teekenaar bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen:

Ingenieur met praktijk op het gebied van signaalwezen. Opzichter werkplaats voor afd. locomotiefstelplaats. Bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst): Machinisten, Technicus voor electro-zwakstroom. Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaya.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst: Electro-technisch ingenieur, Electro-technisch ambtenaar 1ste klasse, Electro-technisch ambtenaar 2de klasse, Adsp.-electro-technisch ambtenaar.

Telegraafopzichters 1ste en 2de klasse, Radio-technisch ambtenaar 2de klasse, Adspirant-radio-technisch ambtenaar, Radio-telegrafisten.

Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.

Onderwijzer met de hoofdkante en lagere akte wiskunde voor het meer uitgebreid lager onderwijs.

Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.

Inspecteur en ambtenaar bij den belastingdienst.

Belastingaccountant.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de Afdeling B van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 30 Nov. tot 7 Dec. 1921.

Nieuwe Leden.

W. P. A. Derksen, Onderwijzer N.-I., Venray, Leeuwstraat 6, f 5.

J. D. H. Vane, Commies P. T. T., Baarn, (afdeling Utrecht), Karel v. d. Heijdenlaan 19, f 5.

D. E. Zuidhof, Onderwijzer 1ste klasse, N.-I., Doorn (afdeling Utrecht), f 5.

J. A. M. Bruineman, Ambt. voor Chineesche zaken, Schiedam, (afdeling Rotterdam), St. Lidwinastraat 4, f 5.

S. E. Juta, Districts-Commissaris, Coronie, Suriname, f 5.

I. Lichtveld, Districts-Secretaris, Coronie, Suriname, f 5.

J. H. A. Jacometti, Kap. Inf. N.-I. Leger, Solo, f 6.

F. J. W. Vollenhoven, Luit. Mil. Adm. N.-I. Leger, Magelang, f 6.

J. Greiner, Leeraar Osvia, Magelang, f 12.

Afschrijven

Mejuffrouw C. Mirandolle, Eindhoven.

Mr. J. Langhout, Lid Raad v. Justitie, Padang.

C. M. Olifiers, Apotheker, Apeldoorn, Nieuwstraat 44.

Mevr. Wed. I. M. v. Heck, Princenhage, Bredascheweg 146.

H. W. G. van Bleywijk Ris, Vice-Admiraal, Middelburg.

E. M. Wissmann, Kap.-Luit. ter Zee, Den Haag, Dep. van Marine.

Adresveranderingen.

Ir. Mr. B. Koeh, Den Haag, van: Lange Houtstraat 22 naar: Neuhuijskade 64.

L. J. Hopman, Leeuwarden, van: Kanaalweg 19 naar: Vredeman de Vriesstraat 26.

Mevr. Wed. G. van der Most van Spijk, Den Haag, van: Charlotte de Bourbonstraat 39 naar: Pijnboomstraat 58.

J. A. Smidt, Planter, van: Rotterdam, Oosteinde 49a, naar: Nieuwe Pekela, p/a. Ds. J. Louw, f 10.

W. J. A. de Witt Huberts, van: Arnhem, Stationsplein 1, naar: Wiesbaden, Palast Hotel, Kranzplatz, f 250.

Mr. H. J. Bool, Secretaris Tabaksbureau, Amsterdam, van: Leidsche Gracht 13-15 naar: Prinsengracht 338.

J. Th. van der Linde van Sprankhuizen, Hoofdcommies P. T. T., van: Bandoeng, Engelbert v. Bevervoordeweg 9, naar: IJmuiden, Koningin Wilhelminakade 87c (rood), f 5.

Mr. O. O. Bergsma, Voorzitter Landraad, van: Klaten naar: Patjitan.

J. Boes, Off. v. Gez., van: Magelang naar: Weltevreden.

L. C. Feekes, van: Cheribon naar: Koeta-Radja.

J. C. Nonnekens, Onderw. Mulo, van: Soerabaya naar: Makassar.

Mr. H. W. Pruisen, Voorzitter Landraad, van: Toeban naar: Soerabaya.

Mr. J. S. Thieme, Lid Raad v. Justitie, van: Semarang naar: Batavia.

J. H. Statius Muller, Adm. Ambt. B. B., van: Den Haag, Marconistraat 35, naar: Weltevreden, Dep. B. B.

C. de Wit, Adj.-Insp. Volkscredietwezen, van: Den Haag, Laan van Meerdervoort 405, naar: Weltevreden, Dep. B. B.

P. C. van der Wolk, Leeraar H.B.S., van: Den Haag, Paulus Buysstraat 43, naar: Weltevreden, Dep. v. O. en E.

Dr. J. Rueb, Civiel- en Mijningenieur, Den Haag, van: Groot Hertoginnelaan 92 naar: Bazarstraat 17.

W. K. Tehupeory, Arts, Amsterdam, van: Koninginneweg 54 naar: Willemsparkweg 42huis.

Dans-Instituut NICK H. WISSE

Gediplomeerd Dansleeraar

LANGE BEESTENMARKT 108-110, DEN HAAG

Club- en Privaatlessen

in de Moderne Dansen

Privaatlessen aan Heeren met medewerking van Dame (assistente).

Inlichtingen dagelijks van 2-4 en 7-10 uur.

Centraal-Apotheek DE KOEDOE

Frederik Hendriklaan 166 Tel. S. 1053

ALLE RECEPTEN worden

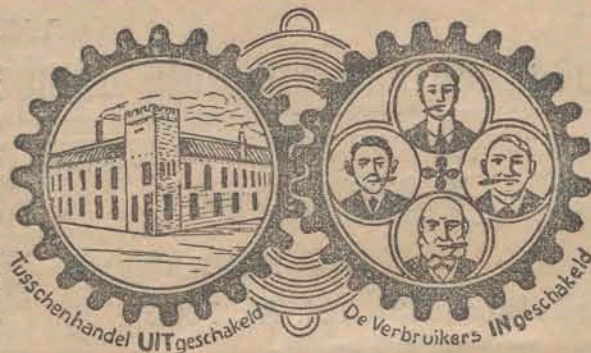
tegen den laagst mogelijken prijs gereed gemaakt

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 %.

Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedeegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1.50, noemenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
- e. „Ontwaakt”. Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLIJND, door TH. A. C. COMVALIUS te Paramaribo. Prijs: f 1.50.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
Lessen in Moderne Talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Opleiding admisse examens H.B.S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag. Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN

Eigen Kofferfabriek

G. KERNER & Co.

BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S — ORGELS —

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H. 2051

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD” =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

De Haagsche Broodfabriek.

„Theario”

Fabriek en Kantoor:

Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeeling

BANKETBAKKERIJ.

Eigen winkels in alle deelen der stad.

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder controle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wagenlagen.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Wereldmerk IBACH.

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

J. P. C. NICOLAÏ & ZOON

HOF-KLEEDERMAKERS

Dr. Kuiperstraat 2 Tel. H. 3146

's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail, passagiers- en
vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directie te Amsterdam en te Batavia.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”

Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

Verkrijgbaar bij den Boekhandel:

DE INDISCHE RIJSTAFEL.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND
DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”,

4de DRUK.

Prijs: ingenaaid. f 1.00

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Winter-
Sport } Artikelen.

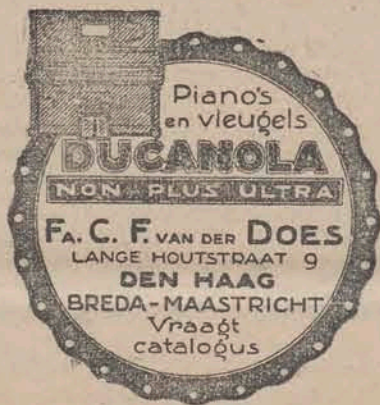
WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Piano's
en vleugels
DUCANOLA
NON PLUS ULTRA
F. A. C. F. VAN DER DOES
LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
BRED-MAASTRICHT
Vraag
catalogus

Naamlooze Venneotschap Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: Koninginnegracht 1°.

(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Terenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.